תלמוד ירושלמי · סדר זרעים

תלמוד ירושלמי מעשרות

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תלמוד ירושלמי מעשרות

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תלמוד-ירושלמי-מעשרות/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ב 5
הלכה ג 7
הלכה ד 8
הלכה ה 10
פרק ב 11
הלכה א 11
הלכה ב 13
הלכה ג 14
הלכה ד 15
פרק ג 18
הלכה א 18
הלכה ב 21
הלכה ג 21
הלכה ד 23
פרק ד 25
הלכה א 25
הלכה ב 26
הלכה ג 27
הלכה ד 27
פרק ה 29
הלכה א 29
הלכה ב 30
הלכה ג 32

פרק א

הלכה א

משנה: כְּלָל אָמְרוּ בַּמַּעְשְׂרוֹת כָּל שֶׁהוּא אוֹכֶל וְנִשְׁמָר וְגִידּוּלָיו מִן הָאָרֶץ חַיָּיב בְּמַעְשְׂרוֹת. וְעוֹד כְּלָל אַחֵר אָמְרוּ כָּל שֶׁתְּחִילָּתוֹ אוֹכֶל וְסוֹפוֹ אוֹכֶל אַף עַל פִּי שֶׁשִּׁימְרוּ לְהוֹסִיף אוֹכֶל חַיָּיב קָטוֹן וְגָדוֹל וְכָל שֶׁאֵין תְּחִילָּתוֹ אוֹכֶל אֲבָל סוֹפוֹ אוֹכֶל אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיֵּעָשֶׂה אוֹכֶל.

הלכה: כְּלָל אָמְרוּ בְמַעְשְׂרוֹת כוי. כְּתִיב עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֵת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ. הֲיִיתִי אוֹמֵר כָּל הַדְּבָרִים יְהוּ חַיָּיבִין בְּמַעְשְׂרוֹת. תַּלמוּד לוֹמַר אֵת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ רִיבָּה. וְרִיבָּה שְׁאָר זֵירְעוֹנֵי גִינָּה שֶׁאֵין נֶאֱכָלִין· כְּתִיב תְּבוּאַת זַרְעֶךָ. וּכְתִיב הַיּוֹצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה. הָא כֵיצַד. טוֹל מִבְּנָתַיִים דָּבָר שֶׁהוּא אוֹכֶל וְנִשְׁמָר.

אִית דְּבָעֵי מֵישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר כְּלָל. אֵת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ פְּרָט. כְּלָל וּפְרָט אֵין בִּכְלָל אֶלָּא מַה שֶּׁבִּפְרָט. אֵין לִי אֶלָּא תְּבוּאָה. קִיטְנִית מְנַיִין. תַּלמוּד לוֹמַר וְכָל מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיי הוּא. לְרַבּוֹת זֶרַע שׁוּם שַׁחֲלַיִים וְגַרְגִּר. אוֹ יָכוֹל שֶׁאֲנִי מַרְבֶּה לוּף הָעֶלְיוֹן וְזֶרַע כְּרִישִׁין זֶרַע בְּצָלִים זֶרַע לֶפֶת וּצְנוֹנוֹת וּשְׁאָר זֵירְעוֹנֵי גִינָּה שֶׁאֵין נֶאֱכָלִין. תַּלמוּד לוֹמַר מִזֶּרַע הָאָרֶץ. וְלֹא כָל זֶרַע הָאָרֶץ. פְּרִי הָעֵץ לְרַבּוֹת כָּל פֵּירוֹת הָאִילָן. יָכוֹל שֶׁאֲנִי מַרְבֶּה חָרוּבֵי שִׁיטָּה וְצַלְמוֹנָה וְחָרוּבֵי גְרוֹרָה. תַּלמוּד לוֹמַר מִפְּרִי הָעֵץ לֹא כָּל פֵּירוֹת הָאִילָן.

יְרָקוֹת מְנַיִין. אִיסִּי בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר הַמַּעְשְׂרוֹת לִירָקוֹת מִדִּבְרֵיהֶן.

רַב חִסְדָּא אָמַר הִבְקִיר קָמָה וְחָזַר וְזָקָה בָּהּ וְעָבַר וְהִפְרִישׁ מֵהֶן תְּרוּמָה הֲרֵי זוֹ תְרוּמָה. מַה בֵּין קָמָה לַשִּׁיבֳּלִין. קָמָה עַד שֶׁלֹּא הִבְקִירָהּ עָבַר וְהִפְרִישׁ מִמֶּנָּה תְּרוּמָה אֵינָהּ תְּרוּמָה· שִׁבֳּלִין עַד שֶׁלֹּא הִבְקִירָהּ עָבַר וְהִפְרִישׁ מֵהֶן תְּרוּמָה הֲרֵי זוֹ תְרוּמָה. רַב חִינְנָא בְשֵׁם רַב חִסְדָּא אַף בָּהֶקְדֵּשׁ כֵּן. מִילֵּיהוֹן דְּרַבָּנִין פְּלִיגִן. דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי יַנַּאי. וּבָא הַלֵּוִי כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה עִמָּךְ. מִמָּה שֶׁיֵּשׁ לָךְ וְאֵין לוֹ אַתְּ חַיָּיב לִיתֵּן לוֹ. יָצָא לֶקֶט שֶׁיָּדָךְ וְיָדוֹ שָׁוִין בּוֹ. הִיא לֶקֶט הִיא שִׁכְחָה הִיא פֵּיאָה הִיא הֶבְקֵר. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן חֲבוּרָה הָיָה מַקְשֶׁה הֲרֵי הֶקְדֵּשׁ הֲרֵי אֵין יָדָךְ וְיָדוֹ שָׁוִין כְּמִי שֶׁיָּדָךְ וְיָדוֹ שָׁוִין. אָמַר רִבִּי אִילָא מַה נָן קַיְימִין. אִם בְּשֶׁנִּתְמַרֵחַ הַכְּרִי בִּרְשׁוּת הַהֶבְקֵר וּבִרְשׁוּת הַהֶקְדֵּשׁ אָמְרָה תוֹרָה רֵאשִׁית דְּגָנְךָ וְלֹא שֶׁל הֶבְקֵר רֵאשִׁית דְּגָנְךָ וְלֹא שֶׁל הַהֶקְדֵּשׁ. אֶלָּא כִי נָן קַיְימִין בְּשֶׁהִבְקִיר שִׁיבֳּלִין וְחָזַר וְזָקָה בָהֶן. בְּהֶפְקֵר פָּטוּר. בְּהֶקְדֵּשׁ חַיָּיב. בְּהֶבְקֵר פָּטוּר מִן הַהִיא דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי יַנַּאי. וּבָא הַלֵּוִי כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה עִמָּךְ. בְּמָה שֶׁיֵּשׁ לָךְ וְאֵין לוֹ אַתְּ חַיָּיב לִיתֵּן לוֹ. יָצָא הֶבְקֵר שֶׁיָּדָךְ וְיָדוֹ שָׁוִין בּוֹ. בְּהֶקְדֵּשׁ חַיָּיב. מִן הָדָא הִקְדִּישׁ קָמָה וּפָדָהּ קָמָה חַיָּיב. מַה בֵּין הֶבְקֵר

מַה בֵּין הֶקְדֵּשׁ. הֶבְקֵר יָצָא יְדֵי הַכֹּל. הֶקְדֵּשׁ לֹא יָצָא יְדֵי הַגִּזְבָּר. אָמַר רִבִּי אָבִין אֲפִילוּ יְדֵי הַבְּעָלִים לֹא יָצָא. מֵאַחַר שֶׁאָמַר לוֹ פְּדֵה אַתְּ רִאשׁוֹן.

רִבִּי זְעִירָא רִבִּי יָסָא בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר הַזּוֹרֵעַ שְׂדֵה הֶבְקֵר חַיָּיב בְּמַעְשְׂרוֹת. רִבִּי יוֹנָה מַפִּיק לִישְׁנָא בְּזָכָה בִשְׂדֵה הֶבְקֵר וְגִידוּלֶיהָ.

רִבִּי חִייָא בַּר אָדָא בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן כְּמֵהֵין וּפִטְרִיּוֹת מָהוּ שֶׁיְּהוּ חַיָּיבִין בְּמַעְשְׂרוֹת. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי סִימַיי כְּתִיב עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֵת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ. דָּבָר שֶׁהוּא נִזְרָע וּמַצְמִיחַ. יָצְאוּ כְמֵהִין וּפִטְרִיּוֹת שֶׁאֵינָן נִזְרָעוֹת וּמַצְמִיחוֹת. רִבִּי יוֹנָה מַפִּיק לִישְׁנָא מִפְּנֵי שֶׁהָאָרֶץ פּוֹלְטָתָן.

אַף עַל פִּי שֶׁהוּא שׁוֹמְרוֹ לְהוֹסִיף אוֹכֶל חַיָּיב קְטוֹן וְגָדוֹל. הָא אִם אֵינוֹ שׁוֹמְרוֹ לְהוֹסִיף אוֹכֶל. אֵינוֹ חַיָּיב קְטוֹן וְגָדוֹל. רִבִּי אִימִּי בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ זוֹ לְהוֹצִיא מִדִּבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל. דְּתַנִּינָן תַּמָּן רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר תְּמָרוֹת שֶׁל תִּלְתָּן שֶׁל חַרְדָּל וְשֶׁל פּוּל לָבָן חַיָּיבוֹת בְּמַעְשְׂרוֹת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי וְכִי מַחְמַת הָאוֹכֶל רַבָּן גַּמְלִיאֵל מְחַיֵּיב מֵעַתָּה אֲפִילוּ יְרָקָן. אֶלָּא רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר חֲשׁוּבוֹת הֵן לְאוֹכֶל. וְרַבָּנָן אָמְרֵי אֵין חֲשׁוּבוֹת לְאוֹכֶל. וְעוֹד מִן הָדָה דְּתַנֵּי אוֹמֵר רִבִּי יוֹשֵׁעַ מִיָּמַיי לֹא מְלָאנִי לִבִּי לוֹמַר לְאָדָם צֵא וּלְקוֹט לָךְ תְּמָרוֹת שֶׁל תִּלְתָּן וְשֶׁל חַרְדָּל וְשֶׁל פּוּל הַלָּבָן וּשְׁלוֹק לְפוֹטְרוֹ מִן הַמַּעְשְׂרוֹת.

תַּנֵּי כָּל שֶׁתְּחִילָּתוֹ אוֹכֶל וְאֵין סוֹפוֹ אוֹכֶל מַה אִית לָךְ כְּהָדָא דְתַנֵּי הַמְקַיֵּים מִלֵּיאָה שֶׁל אַכְרוֹעַ לְזוּרוֹעַ בְּטָלָה דַּעְתּוֹ. קִלְחִין יְחִידִין לֹא בְטָלָה דַּעְתּוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹנָה וְהוּא שֶׁלִּיקֵּט יָרָק. אֲבָל לֹא לִקֵּט יָרָק כָּךְ אָנוּ אוֹמְרִים עֲצִים חַיָּיבִין בְּמַעְשְׂרוֹת.

וְכָל שֶׁאֵין תְּחִילָּתוֹ אוֹכֶל אֲבָל סוֹפוֹ אוֹכֶל אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיֵּעָשֶׂה אוֹכֶל. מַה אִית לָךְ כְּהָדָא. דְּתַנִּינָן דְּבַתְרָה מֵאֵימָתַי פֵּירוֹת חַיָּיבִין בְּמַעְשְׂרוֹת תְּאֵינִים מִשֶּׁיַּבְחִילוּ.

הלכה ב

משנה: מֵאֵימָתַי הַפֵּירוֹת חַיָּיבִין בְּמַעְשְׂרוֹת תְּאֵינִים מִשֶּׁיַּבְחִילוּ. וְהָעֲנָבִים וְהַבָּאוּשִׁין מִשֶּׁהַבְאִישׁוּ. הָאוֹג וְהַתּוּתִים מִשֶּׁיַּאְדִּימוּ וְכָל הָאֲדוֹמִים מִשֶּׁיַּאְדִּימוּ. הָרִימוֹנִים מִשֶּׁיִּמַּסּוּ. הַתְּמָרִים מִשֶּׁיִּטִּילוּ שְׂאוֹר. הַפָּרְסִיקִין מִשֶּׁיִּטִּילוּ גִידִין. וְהָאֱגוֹזִים מִשֶּׁיֵּעָשׂוּ מְגוֹרָה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הָאֱגוֹזִים וְהַשְּׁקֵדִים מִשֶּׁיֵּעָשׂוּ קְלִיפָּה. הֶחָרוּבִין מִשֶּׁיִּנָּקְדוּ וְכָל הַשְּׁחוֹרִים מִשֶּׁיִּנָּקְדוּ. וְהָאֲגָסִים וְהַקְּרוֹסְטוֹמֵלִין וְהַפְּרִישִׁין וְהַחֲזָרִרִין מִשֶּׁיִּקָּרֵיחוּ וְכָל הַלְּבָנִים מִשֶּׁיִּקָּרֵחוּ. הַתִּלְתָּן כְּדֵי שֶׁתִּצְמַח. הַתְּבוּאָה וְהַזֵּיתִים מִשֶּׁיַּכְנִיסוּ שְׁלִישׁ.

הלכה: בִּיחִילוּ רִבִּי חִייָה בַּר וָוא אָמַר חָיְתָה. כְּמַה דְתֵימַר וְגַם נַפְשָׁם בָּחֲלָה בִי. רִבִּי אַבָּא בַּר יַעֲקֹב מִשֵּׁם רִבִּי יוֹחָנָן מִשֶּׁיַּאְדִּימוּ פְּנֵיהֶם. וְכָל הַתְּאֵנִים פְּיהֶם מַאְדִּימוֹת. רִבִּי תַּנְחוּם

בַּר מָרִיוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן לוֹקֵחַ אַחַת וּמַנִּיחַ. אִם בְּשֵׁלָה בְתוֹךְ כְּדֵי מֵעֵת לְעֵת חַיָּיבוֹת וְאִם לָאו פְּטוּרוֹת.

פִּיסְקָא. הָעֲנָבִים וְהַבָּאוּשִׁין מְשֻׁהְבָאוּשִׁישׁוּ. רִבִּי זְעִירָא בְשֵׁם רִבִּי יָסָא מְשֻׁיְּקְרָאוּ בְּאִישָׁה. רִבִּי אַיְיבוֹ בַּר נַגָּרִי רִבִּי תַּנְחוּם בַּר עִילַאי בְּשֵׁם רִבִּי נְחוּם בַּר סִימַאי וְהוּא שֶׁתְּהֵא חַרְצַנָּהּ שָׁלֶהֶן נִרְאֵית מִבְּחוּץ.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן רְכִיב הֲוִינָא עַל כֵּיתְפֵי דְסַבֵּי וְשָׁמְעִית קָלֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר יְתִיב מַתְנֵי. מַכְנִיסִין בִּמְעֵי מֵלַפֶּפוֹן וְאֵין מַכְנִיסִין בִּמְעֵי אֲבַטִּיחַ. מָה בֵּין מֵיעֵי מֵלַפֶּפוֹן לִמְעֵי אֲבַטִּיחַ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר בַּרְסָנָא מֵעֵי מֵלַפֶּפוֹן לָאֲכִילָה. מְעֵי אֲבַטִּיחַ לִזְרִיעָה. אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן נִמְצָאתָ מְכַבֵּד אֶת הַקַּרְקַע בְּשַׁבָּת.

פִּיסְקָא. כָּל הָאֲדוֹמִין מְשֻׁיַּאֲדִימוּ. מְיֻישָּׁא תַּנֵּי רִימוֹן שֶׁנִּיקְּרָה בּוֹ אֲפִילוּ פְּרִידָה אַחַת כּוּלָּהּ חִיבּוּר לְמַעֲשֵׂר. אֶשְׁכּוֹל שֶׁבִּישֵּׁל בּוֹ אֲפִילוּ גַּרְגִּר יְחִידִי כּוּלּוֹ חִיבּוּר לְמַעֲשְׂרוֹת. אָמַר רִבִּי חֲנִינָה פָּשְׁטוּ הוּא לָן כָּל אוֹתָהּ הַגֶּפֶן כָּל אוֹתוֹ הַמִּין. חָזְרוּ וּפָשְׁטוּ לוֹ כָּל אוֹתָהּ הָרוּחַ. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן אוֹמֵר כָּל אוֹתוֹ הַכֶּרֶם. הָיָה כֶּרֶם קָטָן וַעֲשָׂאוֹ גָדוֹל. גָּדוֹל וַעֲשָׂאוֹ קָטָן אֶחָד וַעֲשָׂאוֹ שְׁנַיִם שְׁנַיִם וַעֲשָׂאוֹ אֶחָד.

שְׁמוּאֵל אָמַר דְּלַעַת שֶׁנִּיקְּרָה בְּבֵית אָבִיהָ כָּל אוֹתָהּ הַגּוּמָּא אֲסוּרָה. אַף בְּמַכְבֵּדוֹת תְּמָרָה כֵּן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי שָׁאַל יוֹנָתָן בֶּן חֲרָשָׁא אִישׁ גִּינְּיסַר אֶת רַבָּן גַּמְלִיאֵל וַחֲכָמִים בְּיַבְנֶה. נִיקּוּרֵי רֶטֶב בָּאֲבִיהֶן מָה הֵן. אָמְרוּ לוֹ כָּל אוֹתוֹ הַדֶּקֶל אָסוּר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לָכֵן צְרִיכָה בְּשֶׁנִּיקְּרוּ כוּלָּן. שֶׁלֹּא תֹאמַר הוֹאִיל וְאֵין דֶּרֶךְ הַנָּחַשׁ לַעֲשׂוֹת כֵּן. אֲנִי אוֹמֵר עָנָן שֶׁל צִיפּוֹרִים שָׁכַן עֲלֵיהֶן וְנִיקְּרוּ. רִבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן חֲסִידָא נִיקּוּרֵי רֶטֶב בָּאֲבִיהֶן אָסוּר וְהָרִבִּים נֶהֱגוּ בְהֶן הֵיתֵר וְאֵינָן נִיזּוֹקִין.

פִּיסְקָא. הָרִימוֹנִים מְשֻׁיְּמַסּוּ. רִבִּי זְעִירָא בְשֵׁם רִבִּי יָסָא מְשֻׁיִּתְמַעֵט הָאוֹכֶל תַּחַת יָדָיו. רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי בְשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בַּר לֵוִי מְשֻׁיִּכְנִיסוּ מֻחֲצָה. רִבִּי יוֹנָה בָּעֵי דִּילְמָא מִן רַבָּנִין דַּאֲגִדְתָּא הוּא שְׁמַע לָהּ. אַחֵינוּ הֵמַסּוּ אֶת לְבֵבֵינוּ. פַּלְגוֹן לְבֵבֵינוּ.

הַתְּמָרִים מְשֻׁיַּטִּילוּ שְׁאוֹר. רִבִּי חִייָה בַּר וָוא אָמַר מְשֻׁתִּימְלֵא הַחֵרֵץ. רִבִּי יוֹנָה בָּעֵי מַה נָן קַייָמִין אִם בְּשֶׁיִּתְמַלֵּא הַחֵרֵץ נוֹבֶלֶת הִיא. אִם מְשֻׁתִּפְרוֹשׂ גַּרְעִינָהּ מִתּוֹךְ הָאוֹכֶל בְּשֵׁילָה הִיא כָּל צוֹרְכָהּ. רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין אָמְרֵי וְיִהְיוּ יָפוֹת לָאֲכִילָה.

הַפֶּרְסִיקִין מְשֻׁיַּטִּילוּ גִידִים. רִבִּי זְעִירָא בְשֵׁם אִיסִּי מְשֻׁיַּטִּילוּ גִידִין אֲדוּמִין.

הָאֱגוֹזִים וְהַשְּׁקֵדִים מְשֻׁיֵּעָשׂוּ מְגוֹרָה. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר הָאֱגוֹזִים וְהַשְּׁקֵדִים מְשֻׁיַּעֲשׂוּ קְלִיפָּה. אָמְרוּ בַּקְּלִיפָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא סְמוּכָה לָאוֹכֶל. מוֹדִין חֲכָמִים לְרִבִּי יוּדָה בָּאַלְצָרִין וּבְאַפִּיסְטָקִין וּבְאִיצְטְרוֹבִילִין מְשֻׁיַּעֲשׂוּ קְלִיפָּה.

תַּנֵּי רִבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא חֲרוּבִין שֶׁילְשׁוּלָן הוּא חֲנָטָן. וְכָל הַשָּׁחוֹרִין כְּגוֹן עֵינְבֵי הַדֹּס וְעֵינְבֵי סְנֶה מְשֶׁיְּנַקֵּידוּ. תַּנֵּי רִבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא מְשֶׁיַּעֲשׂוּ נְקוּדוֹת נְקוּדוֹת שְׁחוֹרוֹת. הַפְּרִישִׁין אִיסְפַרְגְּלִין וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָן פְּרִישִׁין שֶׁאֵין לָךְ מִין אִילָן שֶׁהוּא פָּרִישׁ לִקְדֵירָה אֶלָּא זֶה בִּלְבָד.

פיסקא א. וְכָל הַלְּבָנִים. כְּגוֹן אִילֵּין מרפייתה. מְשֶׁיְּקֻרִיחוּ. רִבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא אָמַר מְשֶׁיַּעֲשׂוּ קְרָחוֹת קְרָחוֹת לְבָנוֹת. תַּנֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי מְשֶׁיָּזְחִילוּ מַיִם. אָתָא עוּבְדָא קוֹמֵי רִבִּי חֲנִינָה וּבָעָא לְמֵיעֲבַד כְּרִבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא. חָזַר וְאָמַר וְכִי מַחְמֶת הָאוֹכֶל הֵן מַקְרִיחוֹת. לֹא מַחְמֶת הַתּוֹלַעַת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן.

פיסקא ב. הַתִּלְתָּן מְשֶׁתִּצְמַח. כֵּינִי מַתְנִיתָא כְּדֵי שֶׁתִּזָּרַע וְתִצְמַח. כֵּיצַד הוּא בוֹדֵק. רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹנָתָן נוֹטֵל מִלֹּא קוּפְצוֹ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַסֶּפֶל שֶׁל מַיִם אִם שָׁקַע רוּבָּהּ חַיֶּבֶת. וְאִם לָאו פְּטוּרָה. רִבִּי יוֹנָה בָּעֵי מֵעַתָּה מַה שֶּׁשִּׁיקַּע יְהֵא חַיָּיב. וּמַה שֶּׁלֹּא שִׁיקַּע יְהֵא פָּטוּר. אֶלָּא בְּרוֹב כָּל פְּרִידָה וּפְרִידָה אִיתְאֲמָרַת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן וְכֵינִי בְּרוֹב כָּל פְּרִידָה וּפְרִידָה אִיתְאֲמָרַת.

אָמַר רִבִּי זְעִירָא כְּתִיב עֲשֹׂר תְּעַשֵּׂר אֶת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ. דָּבָר שֶׁהוּא נִזְרָע וּמַצְמִיחַ יָצָא פָּחוֹת מִשְּׁלִישׁ שֶׁאֵינוֹ נִזְרָע וּמַצְמִיחַ. רִבִּי חִינְנָא בְּשֵׁם רִבִּי זֵיתִים וַעֲנָבִים שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ שְׁלִישׁ אַף הַמַּשְׁקִין הַיּוֹצְאִין מֵהֶן. לְהַכְשִׁיר אֵין מַכְשִׁירִין.

רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה זֵיתִים מֵאֵימָתַי חַיָּיבוֹת בְּמַעְשְׂרוֹת מְשֶׁיְּבַכֵּר צַמְיָא קַייְטָא. לֹא בִיכֵּר צַמְיָא קַייְטָא. מְשֶׁבִּיכִּירוּ בְּנוֹת שָׁבַע. לֹא בִיכִּירוּ בְּנוֹת שָׁבַע. מְשֶׁיִּוּרוּ מֵרְוִיּוֹת שְׁנַיָּיה שֶׁבְּמוּקְצֶה. רִבִּי לְעָזָר בֵּירִבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רִבִּי תַּנְחוּם בַּר חִייָה מְשֶׁיְּבַכְּרוּ בְּנוֹת שָׁבַע לְבָנוֹת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן וּבִלְבַד בְּנוֹת שָׁבַע שֶׁבְּאוֹתוֹ מָקוֹם.

הלכה ג

משנה: וּבְיָרָק הַקִּשּׁוּאִין וְהַדִּילּוּעִין וְהָאֲבַטִּיחִין וְהַמְּלַפְּפוֹנוֹת הַתַּפּוּחִים וְהָאֲתְרוֹגִים חַיָּיבִין גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים. רִבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר אֶת הָאֲתְרוֹגִין בְּקוֹטְנָן. הַחַיָּיב בִּשְׁקֵדִים הַמָּרִים פָּטוּר מִן הַמְּתוּקִים הַחַיָּיב בַּמְּתוּקִין פָּטוּר מִן הַמָּרִים.

הלכה: תַּמָּן תַּנִּינָן הַלּוֹקֵחַ שְׂדֵה יָרָק בְּסוּרְיָא עַד שֶׁלֹּא בָאוּ לְעוֹנַת הַמַּעְשְׂרוֹת חַיָּיב. מִשֶּׁבָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעְשְׂרוֹת פָּטוּר וְלוֹקֵט כְּדַרְכּוֹ וְלוֹקֵחַ. וְכָא אַתְּ אָמַר הָכֵין. חִזְקִיָּה אָמַר בְּשָׂדֶה שֶׁל קִשּׁוּאִין וְשֶׁל דִּילּוּעִין הִיא מַתְנִיתָא. אָמַר רִבִּי זְעִירָא אֲפִילּוּ תֵּימַר בְּשָׂדֶה יָרָק עַצְמוֹ עוֹד הוּא יֵשׁ לוֹ גְּבוּל מְשֶׁיְּבִיא שָׁלֹשׁ פְּתִילוֹת.

נְהוֹרַאי בַּר שִׁינְיָא אָמַר מִשּׁוּם רִבִּי שִׁמְעוֹן תַּפּוּחִים קְטָנִים פְּטוּרִין. תַּפּוּחִין גְּדוֹלִים חַיָּיבִין. תַּפּוּחֵי מֶילִימֵילָה בֵּין גְּדוֹלִים בֵּין קְטַנִּים חַיָּיבִין. וְדָא מַתְנִיתָה מָהִיא מָאן דְּאָמַר קְטַנִּים בְּמַחְלוֹקֶת. מָאן דְּאָמַר תַּפּוּחֵי מֶילִימֵילָה דִּבְרֵי הַכֹּל.

אֶתְרוֹג הַבּוֹסֶר רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר אֵינוֹ פֶּרִי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים פֶּרִי. רִבִּי אִילָא רִבִּי יָסָא בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר אַתְיָיא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בְּשִׁיטַת רִבִּי עֲקִיבָה רַבּוֹ. כְּמַה דְּרִבִּי עֲקִיבָה אָמַר אֵינוֹ פֶּרִי כֵּן רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אֵינוֹ פֶּרִי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי כָּל שֶׁהוּא כָשֵׁר לְלוּלָב חַיָּיב בְּמַעְשְׂרוֹת וְכָל שֶׁאֵינוֹ כָשֵׁר לְלוּלָב אֵינוֹ חַיָּיב בְּמַעְשְׂרוֹת. הָתִיבוֹן. הֲרֵי הַמְּנוּמָּר. הֲרֵי נָדַל בְּטֶפּוֹס. הֲרֵי עָשׂוּי כְּכַדּוּר. הֲרֵי הוּא פָּסוּל לְלוּלָב וְחַיָּיב בְּמַעְשְׂרוֹת. מִסְתַּבְּרָא רִבִּי שִׁמְעוֹן יוֹדֶה לְרִבִּי עֲקִיבָה. רִבִּי עֲקִיבָה לֹא יוֹדֵי לְרִבִּי שִׁמְעוֹן. רִבִּי שִׁמְעוֹן יוֹדֶה לְרִבִּי עֲקִיבָה דִּכְתִיב פְּרִי וְאֵינוֹ פֶּרִי. רִבִּי עֲקִיבָה לֹא יוֹדֶה לְרִבִּי שִׁמְעוֹן הֲרֵי מְנוּמָּר. הֲרֵי נָדַל בְּטֶפּוֹס הֲרֵי עָשׂוּי כְּכַדּוּר הֲרֵי הוּא פָּסוּל לְלוּלָב וְחַיָּיב בְּמַעְשְׂרוֹת.

הַחַיָּיב בִּשְׁקֵדִים הַמָּרִים פָּטוּר בִּמְתוּקִים קְטַנִּים. הַחַיָּיב בַּמְּתוּקִים פָּטוּר בְּמָרִים גְּדוֹלִים. תַּנֵּי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בֵּירִבִּי יוֹסֵי מִשּׁוּם אֲבִיו שְׁקֵדִים הַמָּרִים הֲרֵי אֵילּוּ פְּטוּרִין. וּמְתוּקִין אֵינָן חַיָּיבִין עַד שֶׁתִּפְרוֹשׂ קְלִיפָּתָן הַחִיצוֹנָה. הוֹרֵי רִבִּי חֲנִינָה בְּצִיפּוֹרִי כְּהָדָא דְרִבִּי יִשְׁמָעֵאל בֵּירִבִּי יוֹסֵי. בְּמַה הוֹרֵי. צִיפּוֹרָאֵי אָמְרֵי בְּמָרִים. רִבִּי זְעִירָא אָמַר בְּמְתוּקִים. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן יָרְדוּ לְכָאן נִתְחַיְּיבוּ. עָלוּ כְּבָר נִפְטְרוּ. הוֹרֵי רִבִּי פִּינְחָס כֵּיוָן שֶׁרָאָה שִׁלְשָׁה שֶׁפֵּירְשָׁה קְלִיפָּתָן הַחִיצוֹנָה שֶׁהוּא תוֹרֵם אֶת כָּל הַקּוּפָּה. אָמַר רִבִּי מָנָא וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְרוֹם מִקּוּפָּה עַל חֲבֵירָתָהּ.

הלכה ד

משנה: וְאֵי זֶהוּ גוֹרָנָן לְמַעְשְׂרוֹת הַקִּישׁוּאִין וְהַדִּילוּעִין מִשֶּׁיְּפַקֵּיסוּ וְאִם אֵינוֹ מְפַקֵּס מִשֶּׁיַּעֲמִיד עֲרֵימָה. אֲבָטִיחַ מִשֶּׁיִּשָּׁלֵק. וְאִם אֵינוֹ מְשַׁלֵּק מִשֶּׁיַּעֲשֶׂה מוּקְצֶה. יָרָק הַנֶּאֱגָד מִשֶּׁיּוּגָד. וְאִם אֵינוֹ אוֹגֵד מִשֶּׁיְּמַלֵּא אֶת הַכֶּלִי וְאִם אֵינוֹ מְמַלֵּא אֶת הַכֶּלִי מִשֶּׁיְּלַקּוֹט כָּל צוֹרְכוֹ. כַּלְכָּלָה מִשֶּׁיְּחַפֶּה וְאִם אֵינוֹ מְחַפֶּה מִשֶּׁיְּמַלֵּא אֶת הַכֶּלִי וְאִם אֵינוֹ מְמַלֵּא אֶת הַכֶּלִי מִשֶּׁיְּלַקּוֹט כָּל צוֹרְכוֹ. בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמוֹלִיךְ לַשּׁוּק. אֲבָל בְּמוֹלִיךְ לְבֵיתוֹ אוֹכֵל מֵהֶן עַרַאי עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְבֵיתוֹ. הַפֶּרֶד וְהַצִּימּוּקִין וְהֶחָרוּבִין מִשֶּׁיַּעֲמִיד עֲרֵימָה. הַבְּצָלִים מִשֶּׁיְּפַקֵּילוּ. וְאִם אֵינוֹ מְפַקֵּל מִשֶּׁיַּעֲמִיד עֲרֵימָה. הַתְּבוּאָה מִשֶּׁיְּמָרֵחַ וְאִם אֵינוֹ מְמָרֵיחַ מִשֶּׁיַּעֲמִיד עֲרֵימָה. הַקִּטְנִיּוֹת מִשֶּׁיְּכַבֵּר וְאִם אֵינוֹ כוֹבֵר עַד שֶׁיְּמָרֵחַ. אַף עַל פִּי שֶׁמְּמָרֵחַ נוֹטֵל מִן הַקּוּטְעִים וּמִן הַצְּדָדִים וּמִמַּה שֶׁבְּתוֹךְ הַתֶּבֶן וְאוֹכֵל. הַיַּיִן מִשֶּׁיְּקַפֶּה אַף עַל פִּי שֶׁקִּיפָּה קוֹלֵט מִן הַגַּת הָעֶלְיוֹנָה וּמִן הַצִּינּוֹר וְשׁוֹתֶה. הַשֶּׁמֶן מִשֶּׁיֵּרֵד לָעוּקָה אַף עַל פִּי שֶׁיָּרַד נוֹטֵל

מִן הֶעָקֵל וּמִן הַמַּפָּל וּמִבֵּין הַפַּצִּים וְנוֹתֵן לַחֲמִיטָה וּלְתוֹךְ הַתַּמְחוּי אֲבָל לֹא יִתֵּן לְלַפֵּס וְלִקְדֵירָה כְּשֶׁהֵן מְרוּתָּחִין. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר לַכֹּל הוּא נוֹתֵן חוּץ מִדָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חוֹמֶץ וְצִיר.

הלכה: מָאן דִּי יָרִים פֶּקְסוֹסֵיהּ מָאן דִּי יָרִים שֶׁלְקוֹקֵיהּ. הָיָה מְפַקֵּס רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן וּמְשַׁלֵּק רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן לֹא נִטְבְּלוּ עַד שֶׁיְּפַקֵּס כָּל צוֹרְכּוֹ וְיִשְׁלוֹק כָּל צוֹרְכּוֹ. פִּיקֵּס וְשִׁילֵּק בִּרְשׁוּת הַהֶקְדֵּשׁ וּפָדָיוֹ אֲגַדוֹ צִינוֹק גָּדוֹל לַשָּׁדֶה. אֲבָל אִם אֲגַדוֹ צִינוֹק קָטוֹן לַשּׁוּק נִטְבָּל. רִבִּי עֻזְרָא בְּעֵי אֲדַיִּין לֹא נִגְמְרָה מְלֶאכֶת הַשָּׁדֶה וְאַתְּ אָמַר הָכֵין. אֶלָּא כֵּינִי אֲגַדוֹ צִינוֹק גָּדוֹל בַּשָּׁדֶה וְהוּא עָתִיד לְאוֹגְדוֹ צִינוֹק קָטָן לַשּׁוּק נִטְבָּל.

הָיְתָה כַלְכָּלָה אַחַת וּבְדַעְתּוֹ לְמַלְאוֹת אֶת חֲצָיֶיהָ כֵּיוָן שֶׁמִּילֵּא חֲצָיֶיהָ נִטְבְּלָה. בְּדַעְתּוֹ לְמַלְאוֹת אֶת כּוּלָּהּ לֹא נִטְבְּלָה עַד שֶׁיְּמַלֵּא אֶת כּוּלָּהּ. הָיוּ שְׁתַּיִם וּבְדַעְתּוֹ לְמַלְאוֹת שְׁתֵּיהֶן לֹא נִטְבְּלוּ עַד שֶׁיְּמַלֵּא שְׁתֵּיהֶן. בְּמַה דְבָרִים אֲמוּרִים בְּמוֹלִיךְ לַשּׁוּק. אֲבָל בְּמוֹלִיךְ לְבֵיתוֹ אוֹכֵל מֵהֶן עֲרַאי עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְבֵיתוֹ. מַה בֵּין הַמּוֹלִיךְ לַשּׁוּק. מַה בֵּין הַמּוֹלִיךְ לְבֵיתוֹ. בְּשָׁעָה שֶׁהוּא מוֹלִיךְ לְבֵיתוֹ בְּדַעְתּוֹ הַדָּבָר תָּלוּי. וּבְשָׁעָה שֶׁהוּא מוֹלִיךְ לַשּׁוּק לֹא בְדַעְתּוֹ הַדָּבָר תָּלוּי בְּדַעַת הַלְקוּחוֹת הַדָּבָר תָּלוּי שֶׁמָּא יִמְצָא לְקוּחוֹת וְנִטְבְּלוּ מִיָּד.

תַּנֵּי מְשַׁיָּעֲמִיד עֲרֵימָה בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ. רִבִּי יוֹנָה בָּעֵי הָא בַשָּׁדֶה לֹא. אָמַר רִבִּי חִינְנָא דְּרוּבָּהּ אִתָּא אֵימוֹר לְךָ אֲפִילּוּ מְשַׁיָּעֲמִיד עֲרֵימָה בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ.

הַבְּצָלִים מְשֻׁיְּפְקָלוֹ. מִן דּוּ יָרִים פּוֹדֶגְרָה.

תְּבוּאָה מְשֻׁיְּתְמָרַח. רִבִּי חֲנַנְיָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן מִן דּוּ יְשַׁפֵּר אַפּוֹי דְּכַרְיֵהּ. וְהָא תַנֵּי רִבִּי יַעֲקֹב בַּר סִיסַּיי מֵאֵימָתַי הוּא תּוֹרֵם אֶת הַגּוֹרֶן מְשֻׁתֵּיעָקֵר הָאֵלָה. כָּאן בְּשֶׁיֵּשׁ בְּדַעְתּוֹ לְמָרַח. וְכָאן בְּשֶׁאֵין בְּדַעְתּוֹ לְמָרַח. תַּנֵּי אֲבָל כּוֹבֵר הוּא מִקְצָת וְתוֹרֵם מִן הַכָּבוּר עַל שֶׁאֵינוֹ כָבוּר. אָמַר רִבִּי אִילָא שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ בַּעֲלֵי בָתִּים לְהִיוֹת מַכְנִיסִין לְתוֹךְ בָּתֵּיהֶן. מַאי טַעֲמָא וְהָאֲלָפִים וְהָעֲיָירִים עוֹבְדֵי הָאֲדָמָה בְּלֵיל חֲמִישִׁי יֹאכְלוּ. כְּבַר בִּרְשׁוּת הַהֶקְדֵּשׁ וּפָדָיוֹ מֵאַחַר שֶׁהוּא יָכוֹל לוֹכַל מִמֶּנּוּ עֲרַאי. וְעַכְשָׁיו שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לוֹכַל מִמֶּנּוּ עֲרַאי כְּמִי שֶׁעָשָׂה מַעֲשֶׂה בִּרְשׁוּת הַהֶקְדֵּשׁ וְהוּא חַייָב. הָתִיב רִבִּי חִינְנָא וְהָתַנֵּי שִׁילָּה וְקִיפָּה בִּרְשׁוּת הַהֶקְדֵּשׁ פָּטוּר. אָמַר רִבִּי יוּדָן תַּמָּן אֵי אֵיפְשַׁר לוֹ שֶׁלֹּא יְכַבּוֹשׁ וּשְׁלֹא לִשְׁלוֹק. בְּרַם הָכָא אֵיפְשַׁר לוֹ שֶׁלֹּא לְמָרַח. דְּאָמַר רִבִּי אִילָא וְהָאֲלָפִים וְהָעֲיָירִים וכו׳.

תְּנַן אֲבָל קוֹלֵט הוּא מִתַּחַת הַכְּבָרָה וְאוֹכֵל. רַב חִסְדָּא אָמַר שֶׁהֵן מְחוּסָּרִין לְרוּחַ. רִבִּי אִילָא בְּשֵׁם רִבִּי יָסָא שֶׁהֵן מְחוּסָּרִין נִיחָה. וְהָתַנִּינָן הַיַּיִן מִשְׁיְקַפָּה. מָאן דְּאָמַר שֶׁהֵן מְחוּסָּרִין נִיחָא. מָאן דְּאָמַר שֶׁהֵן מְחוּסָּרִין לְרוּחַ מְחוּסָּר הוּא בִּשְׁמָרָיו. הָתִיב רִבִּי בְּנָיְמִין בַּר גִּידוֹל וְהָא תַנִּינָן הַשֶּׁמֶן מִשֶּׁיֵּרֵד לָעוּקָה. מָאן דְּאָמַר שֶׁהֵן מְחוּסָּרִין נִיחָא. מָאן דְּאָמַר שֶׁהֵן מְחוּסָּרִין לְרוּחַ מְחוּסָּר הוּא לְהַצִּיל.

הָיָה אוֹכֵל וְחָשַׁשׁ לֵילֵי שַׁבָּת אוֹ שֶׁנִּתְּנוּ לְאָדָם אַחֵר לֹא נִטְבָּל. רִבִּי יִרְמְיָה סָבַר מֵימַר בְּנָתוּן בַּחֲמִיטָה וּבְתַמְחוּי אֲבָל בְּנָתוּן בִּצְלוֹחִית נִטְבָּל. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אֲפִילוּ נָתוּן בִּצְלוֹחִית לֹא נִטְבָּל. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יִרְמְיָה וְאֵין שַׁבָּת טוֹבֶלֶת. אָמַר לֵיהּ וְאֵין מָקוֹם טוֹבֵל. אָמַר לֵיהּ כְּהַהִיא דְאָמַר רִבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רִבִּי זְעִירָא רִבִּי יוֹנָה רִבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר אַף מַה שֶׁבְּלֵגִין לֹא נִטְבָּל מִפְּנֵי שֶׁהוּא עָתִיד לְהַחֲזִירוֹ בִּדְבַר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ. חֵיילֵיהּ דְּרִבִּי יִרְמְיָה מִן הָדָא. וְעוֹד אָמַר רִבִּי לֵיעֶזֶר עוֹמֵד אָדָם הוּא עַל הַמּוּקְצֶה עֶרֶב שַׁבָּת בַּשְּׁבִיעִית וְאוֹמֵר מִכָּן אֲנִי אוֹכֵל לְמָחָר. לֹא אָמַר אֶלָּא בַּשְּׁבִיעִית הָא שְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ לֹא. מָה עָבַד לֵיהּ רִבִּי יִרְמְיָה לְהַחֲזִירוֹ לְמְקוֹמוֹ אֵי אַתְּ יָכוֹל שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מוּקְצֶה לְפִיכָךְ נִטְבָּל. מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רִבִּי יִרְמְיָה אֵין עֲרַאי לְשַׁבָּת. פְּתַר לָהּ וּבִלְבַד דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מוּקְצֶה. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יִרְמְיָה לֹא שַׁנְיָא הִיא דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מוּקְצֶה הִיא דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ מוּקְצֶה.

רִבִּי מָנָא בָּעֵי הָיְתָה צְלוֹחִית מְלֵיאָה וּנְתוּנָה בֵּין פַּצִּים לַחֲבֵירוֹ נִטְבָּלָה אוֹ מֵאַחַר שֶׁהִיא נְתוּנָה בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לֹא נִטְבָּלָה.

עַד הֵיכָן רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה עַד כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נְתוּן יָדוֹ לְתוֹכָהּ וְהֵ[י]א נְכְוִית. הַכֹּל מוֹדִין בְּכֶלִי שֵׁינִי שֶׁהוּא מוּתָּר. מַה בֵּין כֶּלִי רִאשׁוֹן מַה בֵּין כֶּלִי שֵׁינִי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן כָּאן הַיָּד שׁוֹלֶטֶת. וְכָאן אֵין הַיָּד שׁוֹלֶטֶת. אָמַר רִבִּי יוֹנָה כָּאן וְכָאן אֵין הַיָּד שׁוֹלֶטֶת אֶלָּא עָשׂוֹ הַרְחֵק לְכֶלִי רִאשׁוֹן וְלֹא עָשׂוֹ הַרְחֵק לְכֶלִי שֵׁינִי. אָמַר רִבִּי מָנָא הָהֵן פִּינְכָּא דְאוֹרִיזָא מְסַיֵּיעַ לְאַבָּא הָהֵין פִּינְכָּא דִּגְלוֹסְקָא מְסַיֵּיעַ לְאַבָּא דְּאַתְּ מְפַנֵּי לֵיהּ מִן אָתָר לְאָתָר וְעוֹד כְּדוֹן הוּא רָתַח.

מַהוּ לִיתֵּן תַּבְלִין מִלְּמַטָּן וְלַעֲרוֹת עֲלֵיהֶן מִלְּמַעֲלָן. רִבִּי יוֹנָה אָמַר אָסוּר וְעֵירוּי כְּכֶלִי רִאשׁוֹן הוּא. חֵיילֵיהּ דְּרִבִּי יוֹנָה מִן הָדָא אֶחָד שֶׁבִּישֵּׁל בּוֹ וְאֶחָד שֶׁעֵירָה לְתוֹכוֹ רוֹתֵחַ. וְכָא הוּא אָמַר הָכֵין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי תַּמָּן כְּלִי חֶרֶס בּוֹלֵעַ. תַּבְלִין אֵינָן מִתְבַּשְּׁלִין. הָתִיב רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן וְהָתַנֵּי אַף בִּכְלֵי נְחוֹשֶׁת כֵּן. אִית מֵימַר כְּלִי נְחוֹשֶׁת בּוֹלֵעַ.

מַהוּ לְהַעֲרוֹת עִם הַקִּילּוּחַ. אָמַר רִבִּי חֲנִינָה בְּרֵיהּ דְּרִבִּי הִילֵּל מַחְלוֹקֶת רִבִּי יוֹנָה וְרִבִּי יוֹסֵי. רִבִּי יִצְחָק בַּר גּוּפְתָּה בָּעֵי קוֹמֵי רִבִּי מָנָא עָשָׂה כֵן בַּשַּׁבָּת חַיָּיב מִשּׁוּם מְבַשֵּׁל. עָשָׂה כֵן בְּבָשָׂר בְּחָלָב חַיָּיב מִשּׁוּם מְבַשֵּׁל. אָמַר לֵיהּ כַּיי דְּאָמַר רִבִּי זְעִירָא אִי זֶהוּ חָלוּט בָּרוּר כָּל שֶׁהָאוֹר מְהַלֵּךְ תַּחְתָּיו. וְכָא אִי זֶהוּ תַּבְשִׁיל בָּרוּר כָּל שֶׁהָאוֹר מְהַלֵּךְ תַּחְתָּיו.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוּדָה מֶלַח כַּצִּיר יַיִן כַּחוֹמֶץ.

הלכה ה

משנה: הָעִיגּוּל מִשֶּׁיַּחֲלִיקֶינּוּ. מַחֲלִיקִין בְּתַאֲינִים וּבָעֲנָבִים שֶׁל טֶבֶל. רִבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר. הַמַּחֲלִיק בָּעֲנָבִים לֹא הוּכְשַׁר. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הוּכְשַׁר. וּגְרוֹגְרוֹת מִשֶּׁיְּדוֹשׁ וּמְגוֹרָה

מִשֶּׁיְעַגֵּל. הָיָה דָשׁ בֶּחָבִית וּמְעַגֵּל בַּמְגוֹרָה נִשְׁבְּרָה הֶחָבִית וְנִפְתְּחָה הַמְגוֹרָה לֹא יֹאכַל מִמֶּנּוּ עֲרַאי. רִבִּי יוֹסֵי מַתִּיר.

הלכה: חֲנַנְיָה בְּרֵיהּ דְּרִבִּי יָסָא אָמַר מַה פְלִיגִין רִבִּי יוּדָה וְרַבָּנִין בְּטֶבֶל שֶׁנִּטְבַּל מִדִּבְרֵיהֶן. אֲבָל טֶבֶל שֶׁנִּטְבַּל דְּבַר תּוֹרָה אוּף רַבָּנִין מוֹדֵיי.

רִבִּי מָנָא אָמַר לֵיהּ סְתָם. רִבִּי אָבוּן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן רִבִּי יוּדָן כְּדַעְתֵּיהּ וְרַבָּנִין כְּדַעְתּוֹן דְּתַנֵּי זַיִת שֶׁפִּיצְּעוֹ בְיָדַיִם מְסוֹאָבוֹת לֹא הוּכְשְׁרוּ. לְסוֹפְגָן בְּמֶלַח הוּכְשְׁרוּ. לֵידַע אִם יֵשׁ בּוֹ מַיִם לֹא הוּכְשְׁרוּ. רִבִּי יוּדָן אָמַר הוּכְשְׁרוּ. רַבָּנִין אָמְרִין בְּמֵימָיו הוּא בוֹדֵק. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר בְּגוּפוֹ הוּא בוֹדֵק. וְהָכָא רַבָּנִין אָמְרִין בְּמֵימָיו הוּא מַחֲלִיק. רִבִּי יוּדָה בְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹ מַחֲלִיק.

רִבִּי אָמַר לְרִבִּי שִׁמְעוֹן בְּרֵיהּ עֲלֵה וְהָבֵא לָנוּ גְּרוֹגְרוֹת מִן הֶחָבִית. אָמַר לֵיהּ וְאֵינוֹ אָסוּר מִשּׁוּם מוּקְצֶה. אָמַר לֵיהּ וַאֲדַיִין אַתְּ לָזוֹ אֵין לָךְ אֶסוּר מִשּׁוּם מוּקְצֶה אֶלָּא תְּאֵנִים וַעֲנָבִים בִּלְבַד. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר סִיסָרְטַאי מִפְּנֵי שֶׁהֵן מַסְרִיחוֹת בֵּינְתַיִים. רִבִּי זְעִירָא בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי יָסָא לֹא מִסְתַּבְּרָא בְּאִילֵּין פְּצוּלַיָּיה הֲוָה עוּבְדָא. אָמַר לֵיהּ אוּף אֲנָא סָבַר כֵּן. אָתָא רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן רִבִּי יִצְחָק בַּר בִּיסְנָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן בְּאִילֵּין פְּצוּלַיָּיא הֲוָה עוּבְדָא.

אָמַר לֵיהּ אֵין לָךְ אֶסוּר מִשּׁוּם מוּקְצֶה אֶלָּא תְּאֵנִים וַעֲנָבִים בִּלְבַד. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי בְשֵׁם רִבִּי אַבָּהוּ הָדָא דְתֵימַר לְעִנְיַן שַׁבָּת. אֲבָל לְעִנְיַן מַעְשְׂרוֹת כָּל הַדְּבָרִים יֵשׁ לָהֶן מוּקְצֶה.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵה מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן גְּרוֹגְרוֹת מְשֻׁיָּדוֹשׁ וּמְגוֹרָה מְשֻׁיְעַגֵּל.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן דִּבְרֵי שׁוֹנֶה רִאשׁוֹן לֹא הַתַּחְתּוֹן צָרִיךְ לָעֶלְיוֹן וְלֹא הָעֶלְיוֹן צָרִיךְ לַתַּחְתּוֹן. דִּבְרֵי שׁוֹנֶה אַחֲרוֹן צָרִיךְ לָעֶלְיוֹן וְלֹא הָעֶלְיוֹן צָרִיךְ לַתַּחְתּוֹן. אָמַר רִבִּי לָעְזָר דְּרִבִּי מֵאִיר הִיא. אָמַר לֵיהּ דִּלְמָא תִּיסְבּוֹר מֵימַר סְתָמָא דְּרִבִּי יוֹסֵי הִיא הֲלָכָה כִסְתָמָהּ. לְפוּם כֵּן צָרִךְ מֵימַר דְּרִבִּי מֵאִיר הִיא. דְּרִבִּי מֵאִיר וְרִבִּי יוֹסֵי הֲלָכָה כְּרִבִּי יוֹסֵי.

פרק ב

הלכה א

משנה: הָיָה עוֹבֵר בַּשּׁוּק וְאָמַר טְלוּ לָכֶם תְּאֵינִים אוֹכְלִין וּפְטוּרִין. לְפִיכָךְ אִם הִכְנִיסוּ לְבָתֵּיהֶן מְתַקְּנִין וַדַּאי. טְלוּ וְהַכְנִיסוּ לְבָתֵּיכֶם לֹא יֹאכְלוּ מֵהֶן עֲרַאי לְפִיכָךְ אִם הִכְנִיסוּ לְבָתֵּיהֶן אֵינָן מְתַקְּנִין אֶלָּא דְמַאי. הָיוּ יוֹשְׁבִין בְּשַׁעַר אוֹ בְחָנוּת וְאָמַר טְלוּ לָכֶם תְּאֵינִים אוֹכְלִין וּפְטוּרִין. וּבַעַל הַשַּׁעַר וּבַעַל הֶחָנוּת חַיָּיבִים. רִבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר עַד שֶׁיַּחְזוֹר אֶת פָּנָיו אוֹ עַד שֶׁיְּשַׁנֶּה מְקוֹם יְשִׁיבָתוֹ.

הלכה: שְׁמוּאֵל אָמַר דְּרִבִּי מֵאִיר הִיא דְּרִבִּי מֵאִיר אָמַר אֵין מַתְּנָה כְּמֶכֶר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא. אִישְׁתְּאֲלִית לְאֵילֵּין דְּבֵי רִבִּי יַנַּאי. וְאָמְרִין נָהֲגִין הֲווֹינָן יְהָבִין אִילֵּין לְאִילֵּין בְּחַקְלָא וְאָכְלִין וְלָא מְתַקְּנִין. מַיי כְדוֹן. כְּמָאן דְּאָמַר מֵאֵילֵּיהֶן קִיבְּלוּ עֲלֵיהֶן הַמַּעְשְׂרוֹת. מַתְנִיתָא בְּמָקוֹם שֶׁרוֹב מַכְנִיסִין לְבָתִּים אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁרוֹב מַכְנִיסִין לַשּׁוּק אֵינָן מְתַקְּנִין אֶלָּא דְמַאי. אִם בְּמָקוֹם שֶׁרוֹב מַכְנִיסִין לְבָתִּים כְּדָא דְתַנִּינָן טְלוּ וְהַכְנִיסוּ לְבָתֵּיכֶם לֹא יֹאכְלוּ מֵהֶן עֲרַאי. מִכֵּיוָן שֶׁאָמַר טוֹל וְהַכְנֵיס כְּמִי שֶׁאָמַר לוֹ אֲנִי מְעַשֵּׂר עַל יָדֶיךָ. אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁרוֹב מַכְנִיסִין לַשּׁוּק אֵינוֹ נֶאֱמָן לוֹמַר לוֹ עִישַּׂרְתִּי וְאֵינוֹ נֶאֱמָן לוֹמַר לוֹ לְתוֹךְ בֵּיתִי אֲנִי מַכְנִיסָן. נָתַן לוֹ דָּבָר מְרוּבֶּה אֲפִילּוּ אָמַר לוֹ טוֹל וַאֲכוֹל כְּמִי שֶׁאָמַר לוֹ טוֹל וְהַכְנֵס. נָתַן לוֹ דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהֵיאָכֵל חַי אֲפִילּוּ אָמַר לוֹ טוֹל וַאֲכוֹל כְּמִי שֶׁאָמַר לוֹ טוֹל וְהַכְנֵס. הָיָה אָדָם גָּדוֹל וְאֵין דַּרְכּוֹ לוֹכַל בַּשּׁוּק וְאָמַר לוֹ טוֹל אֱכוֹל כְּמִי שֶׁאָמַר לוֹ טוֹל וְהַכְנֵס. הָיוּ שְׁנַיִם לְזֶה אָמַר לוֹ טוֹל וַאֲכוֹל. וּלְזֶה אָמַר טוֹל וְהַכְנֵס. זֶה שֶׁאָמַר לוֹ טוֹל וַאֲכוֹל פָּטוּר. וְזֶה שֶׁאָמַר לוֹ טוֹל וְהַכְנֵס חַייָב. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי וְלָאו מַתְנִיתָא הִיא. אוֹכְלִין וּפְטוּרִין וּבַעַל הַשַּׂעַר וּבַעַל הֶחָנוּת חַייָבִין. אָמַר רִבִּי יוֹנָה דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא. כָּאן בְּדָמַאי כָּאן בְּוַדַּאי.

צֵא וְלַקֵּט לְךָ עֶשְׂרִים תְּאֵנִים מִשֶּׁלִּי וַאֲנִי מְמַלֵּא כְרֵיסִי מִשֶּׁלְּךָ הַמְמַלֵּא אֶת כְּרֵיסוֹ פָּטוּר. וְהָאוֹכֵל בְּמִינְיָין חַייָב. רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָא וְאֵין אָדָם אוֹכֵל אַחַת אַחַת בִּרְשׁוּת הַכֹּל וּפָטוּר. אָמַר לֵיהּ אֵין. הָכָא לָמָּה הוּא חַייָב. אָמַר לֵיהּ בְּמִצָּרֵף. אִם בְּמִצָּרֵף אֲפִילּוּ הַמְמַלֵּא אֶת כְּרֵיסוֹ יְהֵא חַייָב. וְאֵינוֹ אָסוּר מִשּׁוּם חֲלִיפִּין. אָמַר רִבִּי שַׁמַּיי אֵין לוֹ חֲלִיפִּין שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּון הָאִישׁ הַזֶּה אֶלָּא לְהַגֵּס אֶת לִבּוֹ שֶׁיֹּאכַל.

צֵא וְלַקֵּט לְךָ עֶשְׂרִים תְּאֵנִים מִשֶּׁלִּי אוֹכֵל כְּדַרְכּוֹ וְהוּא פָטוּר. צֵא וּמַלֵּא אֶת הַכַּלְכָּלָה לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר. בַּמֶּה דְבָרִים אֲמוּרִים בְּעַם הָאָרֶץ. אֲבָל בְּחָבֵר אוֹכֵל וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְעַשֵּׂר דִּבְרֵי רִבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר בַּמֶּה דְבָרִים אֲמוּרִים בְּעַם הָאָרֶץ. אֲבָל בְּחָבֵר מְתַקְּנָן וַדַּאי. שֶׁלֹּא נָחְשְׁדוּ חֲבֵרִים לִתְרוֹם שֶׁלֹּא מִן הַמּוּקָף. אָמַר רִבִּי רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵיי מִדִּבְרֵי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. מוּטָב שֶׁיִּתְרוֹמוּ שֶׁלֹּא מִן הַמּוּקָף וְלֹא לְהַאֲכִיל לְעַמֵּי הָאָרֶץ טְבָלִים. אָמַר רִבִּי זְעִירָא מִדִּבְרֵי שְׁנֵיהֶן אֲפִילּוּ חָבֵר שֶׁשִּׁילַּח לְחָבֵר צָרִיךְ לְעַשֵּׂר. הֲווֹן בָּעֵיי מֵימַר מָאן דְּאָמַר שֶׁלֹּא נָחְשְׁדוּ חֲבֵרִים לִתְרוֹם שֶׁלֹּא מִן הַמּוּקָף וְזֶה חָבֵר צָרִיךְ הוּא לְעַשֵּׂר. וּמָאן דְּאָמַר מוּטָב שֶׁיִּתְרוֹמוּ שֶׁלֹּא מִן הַמּוּקָף וְלֹא לְהַאֲכִיל עַמֵּי הָאָרֶץ טְבָלִים וְזֶה חָבֵר צָרִיךְ הוּא לְעַשֵּׂר. רִבִּי יוֹנָה בָּעֵי הָכָא אַתְּ עָבִיד לֵיהּ חָבֵר. וְהָכָא אַתְּ עָבִיד לֵיהּ עַם הָאָרֶץ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי כָּאן וְכָאן עַם הָאָרֶץ הוּא. אֶלָּא בִּשְׁבִיל אֶחָד שֶׁהוּא מְתַקֵּן הוּא נִקְרָא חָבֵר. רִבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רִבִּי שֵׁשֶׁת רִבִּי לָעְזָר בֵּירִבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַב אָבִין הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ אֲנִי מְעַשֵּׂר עַל יָדֶיךָ אֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲמוֹד עִמּוֹ. תַּמָּן תַּנִּינָן נָתַנוּ בְּאֵילָן לְמַעֲלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים אֵינוֹ עֵירוּב.

לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים הֲרֵי זֶה עֵירוּב. אָמַר רִבִּי לָעְזָר וְצָרִיךְ לַעֲמוֹד עִמּוֹ. וְהָכָא אַתְּ אָמַר הָכֵין. אָמַר רִבִּי חִייָה בַּר אָדָא כַּאן בְּגָדוֹל כָּאן בְּקָטוֹן. רִבִּי חֲנַנְיָה בְּשֵׁם רִבִּי חֲנִינָא אֲפִילּוּ תֵּימַר כָּאן וְכָאן בְּגָדוֹל. כָּאן וְכָאן בְּקָטוֹן. תַּמָּן בְּאוֹמֵר לוֹ עֲרֹב עַל יָדַיי. בְּרַם הָכָא בְּאוֹמֵר לוֹ אֲנִי מְעַשֵּׂר עַל יָדֶיךָ. הָדָא יָלְפָא מִן הַהִיא וְהַהִיא יָלְפָא מִן הָדָא. הָדָא יָלְפָא מִן הַהִיא בְּאוֹמֵר לוֹ אֲנִי מְעָרֵב עַל יָדֶיךָ שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲמוֹד עִמּוֹ. וְהַהִיא יָלְפָא מִן הָדָא שֶׁאוֹמֵר לוֹ עַשֵּׂר עַל יָדַיי שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעֲמוֹד עִמּוֹ.

צֵא וְלַקֵּט לְךָ עֶשְׂרִים תְּאֵנִים מִשֶּׁלִּי אוֹכֵל וְהוֹלֵךְ וְהוּא פָּטוּר. צֵא וּמַלֵּא אֶת הַכַּלְכָּלָה. רִבִּי אוֹמֵר אוֹמֵר אֲנִי שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַרְאוֹת לוֹ אֶת הַכַּלְכָּלָה. וְכַמָּה הוּא שִׁיעוּר הַכַּלְכָּלָה. רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹנָתָן סְתָם כַּלְכָּלָה אַרְבָּעַת קַבִּין. וּגְדוֹלָה סְאָה. וּקְטַנָּה שְׁלֹשֶׁת קַבִּין. רִבִּי יוֹנָה בָּעֵי לְמַעְשְׂרוֹת אִיתְאֲמַרַת אוֹ לְמִידַּת הַדִּין. אִין תֵּימַר לְמַעְשְׂרוֹת אִיתְאֲמַרַת כָּל שֶׁכֵּן לְמִידַּת הַדִּין. אִין תֵּימַר לְמִידַּת הַדִּין אִיתְאֲמַרַת הָא לְמַעְשְׂרוֹת לָא. רִבִּי יוֹסֵי פְּשִׁיטָא לֵיהּ לְמַעְשְׂרוֹת אִיתְאֲמַרַת כָּל שֶׁכֵּן לְמִידַּת הַדִּין.

הָדָא אָמְרָה שֶׁבֵּיתוֹ טוֹבֵל לוֹ אֲבָל לֹא לַאֲחֵרִים. אָמַר רִבִּי לָעְזָר רִבִּי יוּדָה וְרִבִּי נְחֶמְיָה שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד דְּתַנִּינָן תַּמָּן רִבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר כָּל שֶׁאֵין אָדָם בּוֹשׁ מִלּוֹכַל בְּתוֹכָהּ חַייֶבֶת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הֲוִינָן סָבְרִין מֵימַר מַפְלִיגִין רִבִּי נְחֶמְיָה וְרַבָּנִין בְּחָצֵר שְׁהוּא בּוֹשׁ לוֹכַל בְּכוּלָּהּ. הָא מִקְצָתָהּ בּוֹשׁ וּמִקְצָתָהּ לֹא בּוֹשׁ לֹא. מִן דְּאָמַר רִבִּי לָעְזָר רִבִּי יוּדָה וְרִבִּי נְחֶמְיָה שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד הָדָא אָמְרָה מָקוֹם שֶׁהוּא בּוֹשׁ פָּטוּר מָקוֹם שֶׁאֵינוֹ בּוֹשׁ חַייָב. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה עָשׂוּ אוֹתוֹ כְּייִחוּר שֶׁהוּא נוֹטֶה לֶחָצֵר. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן בְּאוֹכֵל אַחַת אַחַת וּבְאוֹכֵל בְּרֹשׁוּת הַכֹּל וּבְמְשַׁייֵר. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי לָעְזָר אֲפִילּוּ אֵינוֹ אוֹכֵל אַחַת אַחַת אֲפִילּוּ אֵינוֹ אוֹכֵל בְּרֹשׁוּת הַכֹּל וְלֹא שְׁייֵר.

הלכה ב

משנה: הַמַּעֲלֶה פֵּירוֹת מִגָּלִיל לִיהוּדָה אוֹ עוֹלֶה לִירוּשָׁלַם אוֹכֵל עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לִמְקוֹם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ וְכֵן בַּחֲזִירָה. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לִמְקוֹם הַשְּׁבִיתָה. הָרוֹכְלִים הַמְחַזְּרִים בָּעֲיָירוֹת אוֹכְלִין עַד שֶׁהֵן מַגִּיעִין לִמְקוֹם הַלִּינָה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בַּיִת הָרִאשׁוֹן הוּא בֵּיתוֹ.

הלכה: פֵּירוֹת שֶׁלְּקָטָן שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ הַשַּׁבָּת וְקִדְּשָׁה עֲלֵיהֶן הַשַּׁבָּת רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר הַשַּׁבָּת טוֹבֶלֶת. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר אֵין הַשַּׁבָּת טוֹבֶלֶת. מָתִיב רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ לְרִבִּי יוֹחָנָן עַל דְּתֵימַר הַשַּׁבָּת טוֹבֶלֶת וְהָתַנִּינָן הַמַּעֲלֶה פֵּירוֹת מִן הַגָּלִיל לִיהוּדָה אוֹ עוֹלֶה לִירוּשָׁלַם אוֹכֵל עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לִמְקוֹם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ וְכֵן בַּחֲזִירָה. וְתַנֵּי עֲלָהּ אֲפִילּוּ לֶן

אֲפִילוּ שָׁבַת. אָמַר לוֹ בְּרוֹצָה לִשְׁבּוֹת. תֵּדַע לָךְ שֶׁהוּא כֵן. דְּתַנֵּי עָלָה אֲפִילוּ שָׁבַת בְּשֵׁינִי. וְיֵשׁ שְׁבִיתָה בְּשֵׁינִי. אֶלָּא בְּרוֹצָה לִשְׁבּוֹת אַף הָכָא בְּרוֹצָה לִשְׁבּוֹת.

הַכֹּל מוֹדִין בְּלִינָה שֶׁאֵינָהּ טוֹבֶלֶת. מַה בֵּין לִינָה מַה בֵּין שְׁבִיתָה. אָדָם מְגַלְגֵּל בְּלִינָה וְאֵין אָדָם מְגַלְגֵּל בִּשְׁבִיתָה. בְּכָל מָקוֹם אָדָם לָן וְאֵין אָדָם שׁוֹבֵת בְּכָל מָקוֹם.

תַּנֵּי מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהָיָה מְהַלֵּךְ אַחַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּיי לִבְנֵי חַיִל וְהָיוּ בְּנֵי אוֹתָן הָעֲיָירוֹת מְבִיאִין לָהֶן פֵּירוֹת. אָמַר לָהֶן רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אִם לָנוּ כָּאן אָנוּ חַיָּבִין לְעַשֵּׂר. וְאִם לָאו אֵין אָנוּ חַיָּבִין לְעַשֵּׂר. אָמַר רִבִּי זְעִירָא רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ דַּעְתּוֹ נְקִייָה. אָמַר לֵיהּ רִבִּי מָנָא וְכָל עַמָּא שַׁטְיֵי. אֶלָּא רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ דִּלְוַויְתֵיהּ שְׁכִיחָא לֵיהּ הֲוֵי דוּ אָמַר הַלִּינָה טוֹבֶלֶת. וּשְׁאַר בְּנֵי אָדָם דִּלֵּית אַלְוַויְתֵיהּ שְׁכִיחָא לוֹן אֵין לִינָה טוֹבֶלֶת. וְהָתַנִּינָן רוֹכְלִין הַמְּחַזְּרִין בָּעֲיָירוֹת אוֹכְלִין עַד שֶׁהֵן מַגִּיעִין לִמְקוֹם הַלִּינָה. מַהוּ מְקוֹם הַלִּינָה בֵּיתוֹ. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֵּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה כְּגוֹן אִילֵּין דִּכְפַר חֲנַנְיָה דְּנָפְקִין וְסָחֲרִין אַרְבַּע וְחָמֵשׁ קוּרְיֵין וְעַיְילִין דָּמְכִין בְּבָתֵּיהוֹן.

תַּנֵּי רִבִּי חֲלַפְתָּא בֶּן שָׁאוּל רוֹצָה הוּא אָדָם לְפַלֵּחַ עָסָקָיו בַּבַּיִת הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא פוֹגֵעַ וְלָלוּן שָׁם.

הלכה ג

משנה: פֵּירוֹת שֶׁתְּרָמָן עַד שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן רִבִּי לִיעֶזֶר אוֹסֵר מִלּוֹכַל מֵהֶן עֲרַאי וַחֲכָמִים מַתִּירִין חוּץ מִכַּלְכָּלַת הַתְּאֵינִים. כַּלְכָּלַת תְּאֵינִים שֶׁתְּרָמָהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ הֵילֵךְ אִיסָּר זֶה וְתֵן לִי בּוֹ חֲמֵשׁ תְּאֵינִים לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אוֹכֵל אַחַת אַחַת וּפָטוּר וְאִם צֵירַף חַייָב. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה מַעֲשֶׂה בְּגִינַּת וְורְדִים שֶׁהָיְתָה בִּירוּשָׁלַם וְהָיוּ תְאֵינֶיהָ נִמְכָּרוֹת מִשָּׁלֹשׁ וּמֵאַרְבַּע בְּאִיסָּר וְלֹא הִפְרִישׁוּ מִמֶּנָּה תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר מֵעוֹלָם.

הלכה: מַה נָן קַייָמִין אִם בְּכַלְכָּלָה שֶׁל תְּאֵינִים דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר. אִם בְּזֵיתִים עַל הַשֶּׁמֶן וַעֲנָבִים עַל הַיַּיִן דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. אֶלָּא כִּי נָן קַייָמִין בִּתְמָרִים וְהוּא עָתִיד לְדוֹרְסָן. בִּגְרוֹגְרוֹת וְהוּא עָתִיד לְדוֹשָׁן. רִבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר תְּרוּמָה טוֹבֶלֶת בְּפֵירוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרוּ מְלַאכְתָּן. וְרַבָּנִין אָמְרִין אֵין תְּרוּמָה טוֹבֶלֶת בְּפֵירוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרוּ מְלַאכְתָּן.

רִאשׁוֹן מַהוּ שֶׁיִּטְבּוֹל. מַה נָן קַייָמִין אִם בִּכְרִי שֶׁנִּתְמָרֵחַ דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר. אִם בְּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁהַקְּדִימוֹ בַּשִּׁבֳּלִין דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. אֶלָּא כִּי נָן קַייָמִין בִּתְמָרִים וְהוּא עָתִיד לְדוֹרְסָן. בִּגְרוֹגְרוֹת וְהוּא עָתִיד לְדוֹשָׁן. וְהִפְרִישׁ מֵהֶן תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וְנִמְלַךְ לַהֲנִיחָן כְּמוֹת שֶׁהֵן. וְעָבַר וְהִפְרִישׁ מֵהֶן רִאשׁוֹן. אֵין תֵּימַר לְמַפְרֵיעַ נִטְבְּלוּ תְּרוּמָה שֶׁהִיא טוֹבֶלֶת. אֵין תֵּימַר מִיכָּן וְלָבֹא רִאשׁוֹן הוּא שֶׁהוּא טוֹבֵל.

הַלּוֹקֵחַ תְּמָרִים וְהוּא עָתִיד לְדוֹרְסָן גְּרוֹגְרוֹת וְהוּא עָתִיד לְדוּשָׁן אָסוּר לוֹכַל מֵהֶן עֲרַאי. מְתַקְּנָן דְּמַאי דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אוֹכֵל מֵהֶן עֲרַאי וּמְתַקְּנָן וַודַּאי דִּבְרֵי רִבִּי יוֹסֵי. רִבִּי הִילָא רִבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם חִילְפַּיי. אָמַר רִבִּי יוֹנָה אַשְׁכְּחוֹן כְּתַב בְּפִּינַקְסֵיהּ דְּחִילְפַּיי אוֹכֵל מֵהֶן עֲרַאי וּמְתַקְּנָן וַודַּאי. וְקַשְׁיָא אִם אוֹכֵל מֵהֶן עֲרַאי מְתַקְּנָן וַדַּאי. אִם מְתַקְּנָן דְּמַאי יְהֵא אָסוּר לוֹכַל מֵהֶן עֲרַאי. רִבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רִבִּי הִילָא אוֹכֵל מֵהֶן עֲרַאי מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ. וּמְתַקְּנָן וַודַּאי מִתּוֹךְ שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁבֵּיתוֹ טוֹבֵל אַף הוּא מַפְרִישׁ תְּרוּמָה מִשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה.

אָמַר רִבִּי לְעָזָר בְּכֻלְּהֶן שֶׁלְּכָל דָּבָר הִיא מַתְנִיתָא. רִבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר מִקֹּל וָחוֹמֶר. וּמַה אִם בְּשָׁעָה שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ זִיקַת שְׁלֹשָׁה מַעְשְׂרוֹת אַתְּ אָמַר מוּתָּר. בְּשָׁעָה שֶׁאֵין עָלֶיהָ אֶלָּא זִיקַת שְׁנֵי מַעְשְׂרוֹת לֹא כָּל שֶׁכֵּן. רִאשׁוֹן מַהוּ שֶׁיִּטְבּוֹל לַשֵּׁינִי. מַה אִם בְּשָׁעָה שֶׁיֵּשׁ עָלָיו זִיקַת שְׁנֵי מַעְשְׂרוֹת אַתְּ אָמַר מוּתָּר. בְּשָׁעָה שֶׁאֵין עָלֶיהָ אֶלָּא זִיקַת מַעֲשֵׂר אֶחָד לֹא כָּל שֶׁכֵּן.

רִבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן רִבִּי הִילָא בְּשֵׁם רִבִּי לְעָזָר מַה פְּלִיגִין בְּלוֹקֵט וְנוֹתֵן לוֹ. אֲבָל בְּלוֹקֵט לְאֶכּוֹל כָּל עַמָּה מוֹדֵיי שֶׁהוּא אוֹכֵל אַחַת אַחַת וּפָטוּר. וְאִם צִירַף חַיָּיב.

רִבִּי הִילָא בְּשֵׁם רִבִּי לְעָזָר כְּשֵׁם שֶׁהֵן חֲלוּקִין כָּאן כָּךְ חֲלוּקִין בַּחֲצַר בֵּית שְׁמִירָה דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן מִקֹּח בְּחָצֵר בְּשַׁבָּת אֵינָהּ תּוֹרָה. רִבִּי אִימִּי בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ הַמְחוּוֶר מִכּוּלָּן זוֹ חָצֵר בֵּית שְׁמִירָה.

חֲבֵרַייָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן כָּךְ מֵשִׁיב רִבִּי יוּדָה אֶת רִבִּי מֵאִיר אֵין אַתְּ מוֹדֶה לִי בְּנוֹתֵן לִבְנוֹ שֶׁהוּא פָטוּר. מַה לִי הַלּוֹקֵט וְנוֹתֵן לִבְנוֹ מַה לִי הַלּוֹקֵט וְנוֹתֵן לְאַחֵר. רִבִּי יוּדָן בָּעֵי מַה חָמִית מֵימַר בְּלוֹקֵט וְנוֹתֵן לוֹ. אוֹ נֵימַר בְּלוֹקֵט וְאוֹכֵל. אָמַר רִבִּי מָנָא לֵית כָּאן בְּלוֹקֵט וְאוֹכֵל אֶלָּא בְּלוֹקֵט וְנוֹתֵן לוֹ. מִן הָדָא גִּינַּת וְורְדִין. אִית לָךְ מֵימַר גִּינַּת וְורְדִין בְּלוֹקֵט וְאוֹכֵל לֹא בְּלוֹקֵט וְנוֹתֵן לוֹ. אוֹף הָכָא בְּלוֹקֵט וְנוֹתֵן לוֹ דּוּ אָמַר לֵיהּ אֵין אַתְּ עָלִיל אַתְּ מְקַלְקֵל וְורָדֶיהָ. מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל הַווֹיָה דְּרִבִּי מָנָא כַּרְמָא אֲנִי מוֹכֵר לָךְ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ גְּפָנִים הֲרֵי זֶה מָכוּר שֶׁלֹּא מָכַר לוֹ אֶלָּא שְׁמוֹ. פַּרְדֵּיסָא אֲנִי מוֹכֵר לָךְ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ אִילָנוֹת הֲרֵי זֶה מָכוּר שֶׁלֹּא מָכַר לוֹ אֶלָּא שְׁמוֹ.

הלכה ד

משנה: הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ הֵילָךְ אִיסָּר זֶה בְּעֶשְׂרִים תְּאֵינִים שֶׁאָבוֹר לִי בּוֹרֵר וְאוֹכֵל. בְּאֶשְׁכּוֹל שֶׁאָבוֹר לִי מְגַרְגֵּר וְאוֹכֵל. בְּרִימּוֹן שֶׁאָבוֹר לִי פּוֹרֵט וְאוֹכֵל. בַּאֲבַטִּיחַ שֶׁאָבוֹר לִי סוֹפֶת וְאוֹכֵל. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ בְּעֶשְׂרִים תְּאֵינִים אֵילּוּ בִּשְׁנֵי אֶשְׁכּוֹלוֹת אֵילּוּ בִּשְׁנֵי רִימּוֹנִים אֵילּוּ בִּשְׁנֵי אֲבַטִּיחִים אֵילּוּ אוֹכֵל כְּדַרְכּוֹ וּפָטוּר מִפְּנֵי שֶׁקָּנָה בְּמְחוּבָּר לַקַּרְקַע. הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְקָצוֹת בִּתְאֵינִים אָמַר לוֹ עַל מְנָת שֶׁאוֹכַל תְּאֵינִים הוּא אוֹכֵל וּפָטוּר. עַל מְנָת שֶׁאוֹכַל אֲנִי

וּבְנֵי אוֹ שֶׁיֹּאכַל בְּנֵי בִשְׂכָרִי הוּא אוֹכֵל וּפָטוּר וּבְנוֹ אוֹכֵל וְחַיָּיב. עַל מְנָת שֶׁאוֹכַל בִּשְׁעַת הַקְּצִיעָה וּלְאַחַר הַקְּצִיעָה. בִּשְׁעַת הַקְּצִיעָה אוֹכֵל וּפָטוּר לְאַחַר הַקְּצִיעָה אוֹכֵל וְחַיָּיב שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל מִן הַתּוֹרָה. זֶה הַכְּלָל הָאוֹכֵל מִן הַתּוֹרָה פָּטוּר וּשְׁאֵינוֹ אוֹכֵל מִן הַתּוֹרָה חַיָּיב. הָיָה עוֹשֶׂה בַּלְּבָסִים לֹא יֹאכַל בִּבְנוֹת שֶׁבַע. בִּבְנוֹת שֶׁבַע לֹא יֹאכַל בַּלְּבָסִים. אֲבָל מוֹנֵעַ הוּא אֶת עַצְמוֹ עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לִמְקוֹם הַיָּפוֹת וְאוֹכֵל. הַמַּחֲלִיף עִם חֲבֵירוֹ זֶה לוֹכַל וְזֶה לוֹכַל. זֶה לִקְצוֹת וְזֶה לִקְצוֹת. זֶה לוֹכַל וְזֶה לִקְצוֹת חַיָּיב. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הַמַּחֲלִיף לוֹכַל חַיָּיב וְלִקְצוֹת פָּטוּר.

הלכה: רִבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן מְגָרְגֵּר אַחַת אַחַת וְהוֹלֵךְ וְאוֹכֵל. אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִיָּיה בַּר וָוא וְכֵן רִבִּי עֲבִיד. תַּנֵּי בְשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי אֲבַטִּיחַ שֶׁסָּפַת בּוֹ אֶפִילוּ כָּל שֶׁהוּא קְנָיְיוֹ. רִבִּי יוֹנָה בָּעֵי אַף בְּרִימוֹן כֵּן.

לָמָּה לִי עַל מְנָת אֶפִילוּ שֶׁלֹּא עַל מְנָת. רִבִּי אָבִין בְּשֵׁם רִבִּי שַׁמַּיי לָכֵן צְרִיכָה אֶפִילוּ אָמַר לוֹ עַל מְנָת.

תַּמָּן תַּנִּינָן הָיָה עוֹשֶׂה בְּיָדָיו אֲבָל לֹא בְרַגְלָיו. בְּרַגְלָיו אֲבָל לֹא בְיָדָיו אֲפִילוּ עַל כְּתֵיפוֹ הֲרֵי זֶה יֹאכַל. וְתַנֵּי כֵן בְּיָדָיו אוֹגֵד בְּרַגְלָיו מְקַמֵּץ. אֲפִילוּ עַל כְּתֵיפוֹ טוֹעֵן. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּיָדָיו וּבְרַגְלָיו וּבְגוּפוֹ כְּדַיִּישׁ מַה דַּיִּישׁ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּיָדָיו וּבְרַגְלָיו וּבְגוּפוֹ אַף כָּל דָּבָר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּיָדָיו וּבְרַגְלָיו וּבְגוּפוֹ. דַּיִּישׁ מַה דַּיִּישׁ מְיוּחָד שֶׁהוּא בְּתָלוּשׁ אַף כָּל שֶׁהוּא בְּתָלוּשׁ. יָצָא הַמְנַכֵּשׁ בְּשׁוּם וּבִבְצָלִים וְהַמְסַמֵּךְ בִּגְפָנִים וְהָעוֹדֵר תַּחַת הַזֵּתִים. דַּיִּישׁ מַה דַּיִּישׁ מְיוּחָד שֶׁגִּידּוּלָיו מִן הָאָרֶץ אַף כָּל דָּבָר שֶׁגִּידּוּלָיו מִן הָאָרֶץ. יָצָא הַחוֹלֵב וְהַמַּגְבֵּן וְהַמְחַבֵּץ. דַּיִּישׁ מַה דַּיִּישׁ מְיוּחָד דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ אַף כָּל דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ. יָצָא הַבָּדִיל בִּתְמָרִים וְהַמְפָרֵד בִּגְרוֹגְרוֹת וְהַיַּיִן מִשְׁקִיקְפָּה וְהַשֶּׁמֶן מִשְּׁיָרֵד לְעוּקָה. דַּיִּישׁ מַה דַּיִּישׁ מְיוּחָד שֶׁלֹּא בָא לְזִיקַת הַמַּעְשְׂרוֹת. אַף כָּל דָּבָר שֶׁלֹּא בָא לְזִיקַת הַמַּעְשְׂרוֹת. יָצָא הַלֹּשׁ וְהַמְקַטֵּף וְהָאוֹפֶה.

כְּתִיב כִּי תְבוֹא בְּקֶמַת רֵעֶךָ. יָכוֹל בִּשְׁאָר כָּל אָדָם הַכָּתוּב מְדַבֵּר. תַּלְמוּד לוֹמַר וְחֶרְמֵשׁ לֹא תָנִיף עַל קֶמַת רֵעֶךָ. אֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת לְהָנִיף וְאֵי זֶה זֶה הַפּוֹעֵל. אִיסִּי בֶּן עֲקַבְיָה אוֹמֵר בִּשְׁאָר כָּל אָדָם הַכָּתוּב מְדַבֵּר מַה תַּלְמוּד לוֹמַר וְחֶרְמֵשׁ לֹא תָנִיף מִכָּאן שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת לֶאֱכוֹל אֶלָּא בִּשְׁעַת הַנָּפַת מַגָּל. תַּנֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי אוֹמֵר עַד אֵיכָן דִּיקְדּוּקָה הַתּוֹרָה בְּגֶזֶל שֶׁצְּרִיכָה לָדוּן בֵּין אָדָם לַחֲבֵירוֹ עַד כְּדֵי הַנָּפַת מַגָּל בְּתוֹךְ כֵּן גְּדוֹלָה מְלַאכְתָּהּ שֶׁלֹּא חָרַב דּוֹר הַמַּבּוּל אֶלָּא מִפְּנֵי הַגֶּזֶל. וּפוֹעֵל עוֹשֶׂה בִּמְלַאכְתּוֹ וְאוֹכֵל וּפָטוּר מִן הַגֶּזֶל.

כְּתִיב לֹא תַחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ. אֵין לִי אֶלָּא שׁוֹר בְּתָלוּשׁ וְאָדָם בִּמְחוּבָּר אָדָם מַהוּ שֶׁיֹּאכַל בְּתָלוּשׁ. מַה אִם הַשּׁוֹר שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל בִּמְחוּבָּר הֲרֵי הוּא אוֹכֵל בְּתָלוּשׁ. אָדָם שֶׁהוּא אוֹכֵל

בְּמְחוּבָּר אֵינוֹ דִין שֶׁיְּאכַל בְּתָלוּשׁ. תַּלְמוּד לוֹמַר לֹא תַחְסוֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ. שׁוֹר בְּלֹא תַחְסוֹם וְאֵין אָדָם בְּלֹא תַחְסוֹם. שׁוֹר מַהוּ שֶׁיְּאכַל בִּמְחוּבָּר. מַה אָדָם שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל בְּתָלוּשׁ אוֹכֵל בִּמְחוּבָּר שׁוֹר שֶׁהוּא אוֹכֵל בְּתָלוּשׁ אֵינוֹ דִין שֶׁיְּאכַל בִּמְחוּבָּר. אוֹ מַה כָּאן בְּלֹא תַחְסוֹם אַף כָּאן בְּלֹא תַחְסוֹם. תַּלְמוּד לוֹמַר לֹא תַחְסוֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ. בְּדִישׁוֹ אֵין אַתְּ חוֹסְמוֹ. אֲבָל חוֹסְמוֹ אַתְּ בִּמְחוּבָּר לְקַרְקַע.

מִיכָּן אָמְרוּ קוֹצֵץ הוּא אָדָם עַל יְדֵי עַצְמוֹ עַל יְדֵי בְנוֹ וּבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים וְעַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַגְּדוֹלִים וְעַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן דַּעַת. אֲבָל אֵינוֹ קוֹצֵץ לֹא עַל יְדֵי בְנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטַנִּים וְלֹא עַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַקְּטַנִּים וְלֹא עַל יְדֵי בְהֶמְתּוֹ מִפְּנֵי שֶׁאֵין בָּהֶם דַּעַת.

לֹא צְרִיכָא הָאוֹכֵל מִן הַתּוֹרָה יְהֵא חַיָּיב. אָמַר רִבִּי יוֹנָה הַתּוֹרָה פָּטְרָה אוֹתוֹ.

תַּמָּן תַּנִּינָן הָיָה עוֹשֶׂה בִּתְאֵנִים לֹא יֹאכַל בַּעֲנָבִים. בַּעֲנָבִים לֹא יֹאכַל בִּתְאֵנִים. וְתַנֵּי עֲלָהּ הָיָה עוֹשֶׂה בְּיִיחוּר זֶה לֹא יֹאכַל בְּיִיחוּר אַחֵר. וְתַנִּינָן הָיָה עוֹשֶׂה בִּכְלוֹסִין לֹא יֹאכַל בִּבְנוֹת שֶׁבַע. בִּבְנוֹת שֶׁבַע לֹא יֹאכַל בִּכְלוֹסִין לֹא כֵן צְרִיכָה אֲפִילוּ שְׁתֵּיהֶן בְּיִיחוּר אֶחָד.

כְּתִיב כִּי תָבֹא בְּכֶרֶם רֵעֶךָ. יָכוֹל בִּשְׁאָר כָּל הָאָדָם הַכָּתוּב מְדַבֵּר תַּלְמוּד לוֹמַר וְאֶל כֶּלְיֶיךָ לֹא תִתֵּן. אֲבָל נוֹתֵן אַתְּ לְכֶלְיָיו שֶׁל חֲבִירְךָ. וְאֵי זֶה זֶה הַפּוֹעֵל. וְאָכַלְתָּ עֲנָבִים. וְכִי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁאֵין בְּכֶרֶם לוֹכַל אֶלָּא עֲנָבִים. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר וְאָכַלְתָּ עֲנָבִים. אֶלָּא מִיכָּן שֶׁאִם הָיָה עוֹשֶׂה בִּתְאֵנִים לֹא יֹאכַל בַּעֲנָבִים. בַּעֲנָבִים לֹא יֹאכַל בִּתְאֵנִים. כְּנַפְשְׁךָ. כָּל דָּבָר שֶׁהַייָצֵר תֹּאב. כְּנַפְשְׁךָ כָּל דָּבָר שֶׁהוּא פָטוּר מִן הַמַּעְשְׂרוֹת. מַה אַתְּ אוֹכֵל וּפָטוּר אַף פּוֹעֵל אוֹכֵל וּפָטוּר. כְּנַפְשְׁךָ מִיכָּן שֶׁלֹּא יֹאכַל הַפּוֹעֵל יוֹתֵר עַל שְׂכָרוֹ. מִיכָּן הָיָה רִבִּי אֶלְעָזָר חִסְמָא אוֹמֵר לֹא יֹאכַל הַפּוֹעֵל יוֹתֵר עַל שְׂכָרוֹ וַחֲכָמִים מַתִּירִין. מְנַיִין שֶׁנַּפְשׁוֹ קְרוּיָה שְׂכָרוֹ. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה נֶאֱמַר כָּאן נַפְשׁוֹ וְנֶאֱמַר לְהַלָּן נַפְשׁוֹ דִּכְתִיב וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ. מַה נַפְשׁוֹ הָאֲמוּרָה לְהַלָּן שְׂכָרוֹ אַף כָּאן שְׂכָרוֹ. שֶׁבְּעָךְ. שֶׁלֹּא יְהֵא אוֹכֵל וּמַקִּיא. שֶׁבְּעָךְ שֶׁלֹּא יְהֵא מְקַלֵּף בִּתְאֵנִים וּמְצַמֵּץ בָּעֲנָבִים.

רַשַּׁאי הַפּוֹעֲלִין לְטַבֵּל פִּתָּן בְּצִיר בִּשְׁבִיל שֶׁיֹּאכְלוּ עֲנָבִים הָרְבֵּה. רַשַּׁאי בַּעַל הַבַּיִת לְהַשְׁקוֹתָן יַיִן בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יֹאכְלוּ עֲנָבִים הָרְבֵּה. רַשַּׁאי בַּעַל הַפָּרָה לְהַרְעִיבָהּ בַּלַּיְלָה בִּשְׁבִיל שֶׁתֹּאכַל הָרְבֵּה בְּשָׁעָה שֶׁהִיא דָשָׁה. רַשַּׁאי בַּעַל הַבַּיִת לְהַאֲכִילָהּ פְּקִיעֵי עָמִיר בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תֹאכַל הָרְבֵּה בְּשָׁעָה שֶׁהִיא דָשָׁה. רִבִּי אַבָּהוּ אָמַר הַתְרִיגוּ לַבְּהֵמִין. רִבִּי חֲנַנְיָה מַייְכְלוֹן דְּבֵילָה. רִבִּי מָנָא מַיכְלוֹן אִיסְטָפְנִינִי.

תַּנֵּי רִבִּי חִייָה אוֹכֵל פּוֹעֵל אֶשְׁכּוֹל רִאשׁוֹן. תַּנֵּי אֶשְׁכּוֹל אַחֲרוֹן. רִבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רִבִּי הִילָא נְתָנוֹ לְסַל אָסוּר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לֹא כֵן צְרִיכָה בְּשֶׁהָיָה הוּא בוֹצֵר וְאַחֵר מוֹלִיךְ. אֲבָל אִם

הָיָה הוּא בוֹצֵר הוּא מוֹלִיךְ בְּתְחִילָּה אוֹכֵל מִשּׁוּם הֵילְכוֹת מְדִינָה. וְלִבְסוֹף אוֹכֵל מִשּׁוּם הַפּוֹעֲלִין אוֹכְלִין בַּהֲלִיכָתָן מֵאוּמָן לְאוּמָן. וּבַחֲזִירָתָן לְגַת וּבַחֲמוֹר שֶׁתְּהֵא פּוֹרֶקֶת.
תַּנֵּי מַעֲרִים אָדָם עַל פּוֹעֲלָיו לִהְיוֹת אוֹכְלִין תֵּשַׁע וְקוֹצִין אַחַת. אִית תַּנֵּי תַנֵּי קוֹצִין תֵּשַׁע וְאוֹכְלִין אַחַת. נִיחָא אוֹכְלִין תֵּשַׁע וְקוֹצִין אַחַת. קוֹצִין תֵּשַׁע וְאוֹכְלִין אַחַת. אָמַר רִבִּי אָבִין שֶׁלֹּא תֹאמַר יֵעָשֶׂה כִּלְאַחַר גְּמַר מְלָאכָה וְיִהֵא חַיָיב.
נִיחָא לֶאֱכֹל חַיָיב לִקְצוֹת חַיָיב. אָמַר רִבִּי לָעְזָר דְּרִבִּי מֵאִיר הִיא דְּרִבִּי מֵאִיר אָמַר מִקַּח טוֹבֶל בְּפֵירוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן. אָמַר רִבִּי לָעְזָר רִבִּי מֵאִיר וְרִבִּי לִיעֶזֶר שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. כְּמָה דְּרִבִּי לִיעֶזֶר אָמַר תְּרוּמָה טוֹבֶלֶת בְּפֵירוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן. כֵּן רִבִּי מֵאִיר אָמַר מִקַּח טוֹבֵל בְּפֵירוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן.

פרק ג

הלכה א

משנה: הַמַּעֲבִיר תְּאֵנִים בַּחֲצֵירוֹ לִקְצוֹת בָּנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ אוֹכְלִין וּפְטוּרִין. וְהַפּוֹעֲלִין שֶׁעִמּוֹ בִּזְמַן שֶׁאֵין לָהֶן עָלָיו מְזוֹנוֹת. אֲבָל אִם יֵשׁ לָהֶם עָלָיו מְזוֹנוֹת הֲרֵי אֵילּוּ לֹא יֹאכְלוּ. הַמּוֹצִיא פּוֹעֲלָיו לַשָּׂדֶה בִּזְמַן שֶׁאֵין לָהֶן עָלָיו מְזוֹנוֹת אוֹכְלִין וּפְטוּרִין. אֲבָל אִם יֵשׁ לָהֶן עָלָיו מְזוֹנוֹת אוֹכְלִין אַחַת מִן הַתְּאֵנָה אֲבָל לֹא מִן הַסַּל וְלֹא מִן הַקּוּפּוֹת וְלֹא מִן הַמּוּקְצֶה. הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ בְּזֵיתִים אָמַר לוֹ עַל מְנַת לוֹכַל זֵתִים אוֹכֵל אַחַת אַחַת וּפְטוּר וְאִם צֵירַף חַיָיב. לְנַכֵּשׁ בִּבְצָלִים אָמַר לוֹ עַל מְנַת לוֹכַל יָרָק מְקָרְטֵם עָלֶה עָלֶה וְאוֹכֵל. וְאִם צֵירַף חַיָיב.

הלכה: הוּא עַצְמוֹ מַהוּ שֶׁיֹּאכַל. רַב אָמַר הוּא אָסוּר לוֹכַל. עוּלָּא בְּרִבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר הוּא מוּתָּר לוֹכַל. רַב כְּרִבִּי מֵאִיר. רִבִּי לָעְזָר כְּרַבָּנָן. רַב כְּרִבִּי מֵאִיר אֵין כְּרִבִּי מֵאִיר אֲפִילּוּ בָּנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ יְהוּ אֲסוּרִין. אֶלָּא רַב כְּרִבִּי וְרִבִּי לָעְזָר כְּרַבָּנִין. דְּאָמַר רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי רִבִּי יוֹסֵי בֶּן שָׁאוּל בְּשֵׁם רִבִּי אֵין אוֹכְלִין עַל הַמּוּקְצֶה אֶלָּא עַל מְקוֹמוֹ דִּבְרֵי חֲכָמִים. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אוֹכְלִין עַל הַמּוּקְצֶה בֵּין עַל מְקוֹמוֹ בֵּין שֶׁלֹּא עַל מְקוֹמוֹ. מוֹתִיב רִבִּי יוֹסֵי בֶּן שָׁאוּל לְרִבִּי וְהַתַּנְיָנָן הֶחָרוּבִין עַד שֶׁלֹּא כִּינְסָן לְרֹאשׁ הַגָּג. אָמַר לֵיהּ לֹא תְתִיבִינִי חָרוּבִין. חָרוּבִין מַאֲכַל בְּהֵמָה הֵן.
עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַב מַה בֵּין הוּא מַה בֵּין בָּנָיו. הוּא עַל יְדֵי שֶׁהוּא תָלוּי בְּמוּקְצֶה אָסוּר. בָּנָיו עַל יְדֵי שֶׁאֵינָן תְּלוּיִין בְּמוּקְצֶה מוּתָּרִין. נִיחָא בָנָיו. וּבְנֵי בֵיתוֹ. וְאֵין לָהּ עָלָיו מְזוֹנוֹת. כְּמָאן דְּאָמַר אֵין מְזוֹנוֹת לְאִשָּׁה דְּבַר תּוֹרָה. כְּהָדָא דְתַנֵּי אֵין בֵּית דִּין פּוֹסְקִין מְזוֹנוֹת לְאִשָּׁה מִדְּמֵי שְׁבִיעִית. אֲבָל נִיזוֹנֶת הִיא אֵצֶל בַּעֲלָהּ שְׁבִיעִית. וְיַעֲשׂוּ אוֹתָהּ כְּפוֹעֵל שֶׁאֵינוֹ יָפֶה שָׁוֶה

פְּרוּטָה. הָדָא אָמְרָה שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ אוֹתָהּ כְּפוֹעֵל שֶׁאֵינוֹ יָפֶה שָׁוֶה פְּרוּטָה. אֲפִילוּ כְּמָאן דַּאֲמַר אֵין לָהּ עָלָיו מְזוֹנוֹת אֵין לָהּ עָלָיו בֵּית דִּירָה. כְּהָדָא דְתַנֵּי אֲנָשִׁים שֶׁשִּׁיתְּפוּ שֶׁלֹּא מִדַּעַת הַנָּשִׁים שִׁיתּוּפָן שִׁיתּוּף נָשִׁים שֶׁשִּׁיתְּפוּ שֶׁלֹּא מִדַּעַת אֲנָשִׁים אֵין שִׁיתּוּפָן שִׁיתּוּף.

תַּנֵּי וְכוּלָּן שֶׁנִּכְנְסוּ מִשָּׁדֶה לָעִיר נִטְבְּלוּ. מַתְנִיתָא דְּרִבִּי. דְּתַנֵּי הֵבִיא תְאֵנִים מִן הַשָּׂדֶה לְאוֹכְלָן בַּחֲצֵירוֹ שֶׁאֵינָהּ מִשְׁתַּמֶּרֶת וְשָׁכַח וְהִכְנִיסָן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ אוֹ שֶׁהִכְנִיסוּם הַתִּינוֹקוֹת הֲרֵי זֶה מַחֲזִירָן לְמְקוֹמָן וְאוֹכֵל. לֹא אָמְרוּ אֶלָּא שׁוֹגֵג הָא מֵזִיד אָסוּר. מָאן תַּנְיִתָהּ רִבִּי. דְּתַנֵּי הֵבִיא תְאֵנִים מִן הַשָּׂדֶה וְהֶעֱבִירָן לַחֲצֵירוֹ לְאוֹכְלָן בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ רִבִּי מְחַיֵּיב רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר. הֲוֵי מָאן תַּנָּא הַמַּעֲבִיר תְּאֵינִים בַּחֲצֵירוֹ לִקְצוֹת. הָא לֹא לִקְצוֹת חַיָּיב.

רִבִּי עוּלָּא בַּר יִשְׁמָעֵאל בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר רִבִּי וְרִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי יְהוּדָה הָיוּ מַכְנִיסִין אֶת הַכַּלְכָּלָה לַאֲחוֹרֵי הַגַּנּוֹת. רָאָה אוֹתָן רִבִּי יוּדָה בֵּירִבִּי אִלְעַאי אָמַר לָהֶן רְאוּ מַה בֵּינֵיכֶם לָרִאשׁוֹנִים. רִבִּי עֲקִיבָה הָיָה לוֹקֵחַ שְׁלֹשָׁה מִינִין בִּפְרוּטָה בִּשְׁבִיל לְעַשֵּׂר מִכָּל מִין וְמִין וְאַתֶּם מַכְנִיסִין אֶת הַכַּלְכָּלָה לַאֲחוֹרֵי הַגַּנּוֹת. מַה לִי לַאֲחוֹרֵי הַגַּנּוֹת אֲפִילוּ הִכְנִיסָם בַּחֲצֵירוֹ לְאוֹכְלָן בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ. וְלֹא רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי יְהוּדָה הִיא. בְּגִין רִבִּי דַּהֲוָה עִימֵּיהּ. חַמְתּוֹן חַד סַבָּא אֲמַר לוֹן יְהָבוֹן לִי אַתּוּן אָמְרוּן לֵיהּ אֵין. אֲמַר לוֹן לַאֲבוּכוֹן דְּבִשְׁמַיָּא לֹא יְהַבִיתּוֹן אֶלָּא לִי.

רִבִּי יוֹחָנָן כְּרִבִּי וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ כְּרִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי יוּדָה. רִבִּי יוֹחָנָן כְּרִבִּי אֲפִילוּ דְּיִסְבּוֹר כְּרִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי יְהוּדָה חוֹמֶר הוּא בְּשַׁבָּת שֶׁכֵּן נִשְׂרִים שֶׁנִּשְׂרוּ מֵאֵילֵיהֶן אֲסוּרִין. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ כְּרִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי יוּדָה אֲפִילוּ דְּיִסְבּוֹר כְּרִבִּי חוֹמֶר הוּא בְּחָצֵר בֵּית שְׁמִירָה דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן מִקֹּח בְּחָצֵר בְּשַׁבָּת אֵינָן תְּרוּמָה. רִבִּי אִימִּי בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן הַמְחוּוֶר שֶׁבְּכוּלָּן זֶה חָצֵר בֵּית שְׁמִירָה.

רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי הָיוּ לוֹ שְׁתֵּי חֲצֵירוֹת אַחַת בְּמַגְדָּלָא וְאַחַת בְּטִיבֶּרְיָא הֶעֱבִירוֹ בְּזוֹ שֶׁבְּמַגְדָּלָא לְאוֹכְלָן בְּזוֹ שֶׁבְּטִיבֶּרְיָא מִכְּיוָן שֶׁהֶעֱבִירָן דֶּרֶךְ הֵיתֵר מוּתָּר. אַתְיָיא רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי כְּרִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי יוּדָה וְרוֹבָה מִן דְּרִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי יוּדָה. מַה דְּאָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי יוּדָה בְּעוֹמֵד בִּמְקוֹם פְּטוּר. וּמַה דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי בְּעוֹמֵד בְּמָקוֹם חִיּוּב. מִכְּיוָן שֶׁהֶעֱבִירָן דֶּרֶךְ הֵיתֵר מוּתָּר. וְרִבִּי אֶלִיעֶזֶר רוֹבָה מִן דְּתַרְיֵהוֹן דְּרִבִּי לִיעֶזֶר אָמַר מִכְּיוָן שֶׁהִתְחִיל בָּהֶן דֶּרֶךְ הֵיתֵר מוּתָּר.

נִיחָא לֹא מִן הַסַּל וְלֹא מִן הַקּוּפָּה וְלֹא מִן הַמּוּקְצָה כְּמָה דְּתֵימַר תַּמָּן מְלַקֵּט אַחַת אַחַת וְאוֹכֵל וְאִם צָרַךְ חַיָּיב. וָאֲמוֹר אוּף הָכָא כֵּן. אָמַר רִבִּי יִצְחָק מוּקְצֶה עֲשׂוּ אוֹתוֹ כְּמְצוּרָף.

תַּנֵּי דְּבֵית רִבִּי אוֹכֵל כְּדַרְכּוֹ וּפָטוּר. רִבִּי יוֹנָה בָּעֵי מַה נָן קַיְימִין אִם בְּשֶׁשָּׂכְרוֹ לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ בַּזִּתִּים כָּל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁהוּא אוֹכֵל כְּדַרְכּוֹ וּפָטוּר. וְאִם שֶׁשָּׂכְרוֹ לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ בְּגוּפָן שֶׁל זֵיתִים כָּל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁהוּא אוֹכֵל אַחַת אַחַת וּפָטוּר וְאִם צָרַךְ חַיָּיב. אֶלָּא כִּי נָן קַיְימִין

בְּשֶׁשְּׁכָרוֹ לְנַכֵּשׁ עִמּוֹ בַּזִּתִּים. מִן דְּבַתְרָהּ לְנַכֵּשׁ בַּבְּצָלִים אָמַר לוֹ עַל מְנַת לוֹכַל יָרָק מְקָרְטֵם עָלֶה עָלֶה וְאוֹכֵל וְאִם צִירַף חַיָּיב.

רִבִּי חַגַּיי שָׁאַל לַחֲבֵרַיָּא מַהוּ פָּטוּר דְּתַנִּינָן הָכָא אָמַר לֵיהּ מִשּׁוּם אוֹכֵל עֲרַאי בַּשָּׂדֶה וְהוּא פָּטוּר. אָמַר לוֹן וָכָא אֲתִינָן מִתְנִי מִשּׁוּם אוֹכֵל עֲרַאי בַּשָּׂדֶה וְהוּא פָּטוּר אֶלָּא מִשּׁוּם הֶבְקֵר שֶׁכֵּן אִם הִכְנִיסוֹ לַבַּיִת פָּטוּר. דְּתַנֵּי מָצָא כַלְכָּלָה מְחוּפָּה בָּעָלִין אֲסוּרָה מִשּׁוּם גֵּזֶל וְחַיֶּיבֶת בְּמַעֲשְׂרוֹת. אֲסוּרָה מִשּׁוּם גֵּזֶל מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִימָנִין. וְחַיֶּיבִין בְּמַעֲשֵׂר שֶׁעַד עַכְשָׁיו דַּעַת בְּעָלִים עָלֶיהָ. עַד הֵיכָן. עַד כְּדֵי שֶׁיָּכוֹל לִתְרוֹם מִן הַמּוּבְקָר. לֹא הָיָה יָכוֹל לִתְרוֹם מִן הַמּוּבְקָר עוֹשֶׂה אוֹתָהּ דְּמִים וְאוֹכְלָהּ.

רִבִּי יוֹנָה בְּעֵי דְּמִים מַהוּ שֶׁיִּטְבְּלוּ בְּמִקְוֶה. אוֹ מֵאַחַר שֶׁהַבְּעָלִים מוֹצִיאִין אוֹתָהּ לֹא נִטְבְּלָה. רִבִּי מָנָא בְּעֵי הֲגַע עַצְמְךָ שֶׁהָיְתָה נְתוּנָה בְּפִיו. לֹא כְמָאוּס הוּא יָכוֹל הוּא לְהַחֲזִירָהּ. אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן לֹא נִמְצָא אוֹכֵל טֶבֶל לְמַפְרֵיעוֹ הָדָא אָמְרָה דְּמִים כְּמִקְוֶה הֵן.

מָצָא כַלְכָּלָה בְּמָקוֹם שֶׁהֲרוֹב מַכְנִיסִין לַשּׁוּק אָסוּר לוֹכַל מִמֶּנָּה עֲרַאי וּמְתַקְּנָהּ דְּמַאי. בְּמָקוֹם שֶׁרוֹב מַכְנִיסִין לַבָּתִּים מוּתָּר לוֹכַל מִמֶּנָּה עֲרַאי וּמְתַקְּנָהּ וַודַּאי. מֻחֶצָּה עַל מֻחֶצָּה מְתַקְּנָהּ דְּמַאי. מַכְנִיסָהּ לַבַּיִת מְתַקְּנָהּ וַודַּאי. רִבִּי יוֹנָה בָּעֵי דְּמַאי מַהוּ שֶׁיִּטְבּוֹל לְוַודַּאי. אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן לֹא נִמְצֵאת מַקְדִּים. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק צָרִיךְ לְהַתְנוֹת וְלוֹמַר אִם מֵאוֹתָהּ שֶׁמַּכְנִיסִין לַשּׁוּק הִיא מַה שֶׁעָשִׂיתִי עֲשׂוּי. וְאִם לָאו לֹא עָשִׂיתִי כְלוּם. שֶׁלֹּא תְּהֵא מֵאוֹתָהּ שֶׁמַּכְנִיסִין לַבָּתִּים וְנִמְצֵאת תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר טְבוּלָה לִתְרוּמָה גְּדוֹלָה. מֻחֶצָּה עַל מֻחֶצָּה בַּשָּׂדֶה מְתַקְּנָהּ דְּמַאי. מַכְנִיסָהּ לַבַּיִת מְתַקְּנָהּ וַודַּאי. וְחָשׁ לוֹמַר שֶׁמָּא מֵאוֹתָהּ שֶׁמַּכְנִיסִין לַבַּיִת הִיא וְנִמְצֵאת תְּרוּמָה גְּדוֹלָה טְבוּלָה לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר. אָמַר רִבִּי מַתַּנְיָה בְּקוֹרֵא שֵׁם עַל מַעֲשְׂרוֹתָיו.

עַד כְּדוֹן דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ גוֹרֶן אֲבָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ גוֹרֶן מַפְרִישִׁין תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְאֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה. כְּהָדָא דְתַנֵּי מָצָא פֵּירוֹת מְמוּרְחִין בַּשָּׂדֶה מְכוּנָּסִין אֲסוּרִין מִשּׁוּם גֵּזֶל. מְפוּזָּרִין מוּתָּרִין מִשּׁוּם גֵּזֶל. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ חַיָּיבִין בְּמַעְשְׂרוֹת וּפְטוּרִין מִתְּרוּמָה גְּדוֹלָה. שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְגוֹרֶן שֶׁתִּיעָקֵר אֶלָּא אִם כֵּן נִתְרְמָה.

מַעְשְׂרוֹת מֵהֵיכָן נִיטָּלוֹת מִן הַבַּיִת אוֹ מִן הַשָּׂדֶה. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא חָבֵר שֶׁמֵּת וְהִנִּיחַ מְגוֹרָה מְלֵאָה פֵּירוֹת אֲפִילּוּ בוֹ בַּיּוֹם הִכְנִיסָן הֲרֵי אֵילּוּ בְּחֶזְקַת מְתוּקָּנִים. וְאֵיפְשָׁר שֶׁלֹּא נִטְרְפָה דַּעְתּוֹ שָׁעָה אַחַת. אָמַר רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה תִּיפְתָּר שֶׁמֵּת מִתּוֹךְ יִישׁוּב. רִבִּי חֲנַנְיָה בְּשֵׁם רִבִּי פִּינְחָס שָׁמַע לָהּ מִן הָכָא עִישּׂוּר אֶחָד שֶׁאֲנִי עָתִיד לָמוּד נָתוּן לַעֲקִיבָה בֶּן יוֹסֵף שֶׁיִּזְכֶּה בוֹ לָעֲנִיִּים. הָדָא אָמְרָה מִן הַבַּיִת. רִבִּי חִייָה בַּר אַבָּא שָׁמַע לָהּ מִן הָכָא מִי שֶׁהָיוּ

פֵּירוֹתָיו בִּמְגוֹרָה וְנָתַן סְאָה לְבֶן לֵוִי וּסְאָה לְעָנִי הָדָא אָמְרָה מִן הַבַּיִת. רִבִּי אַבָּא מָרִי שָׁמַע לָהּ מִן הָכָא מִן הַבַּיִת זוֹ חַלָּה. הָדָא אָמְרָה מִן הַשָּׁדֶה.

הלכה ב

משנה: מָצָא קְצִיצוֹת בַּדֶּרֶךְ אֲפִילוּ בְצַד שְׂדֵה קְצִיצוֹת וְכֵן תְּאֵינָה שֶׁהִיא נוֹטָה עַל הַדֶּרֶךְ וּמָצָא תַחְתֶּיהָ תְּאֵנִים מוּתָּרוֹת מִשּׁוּם גֶּזֶל וּפְטוּרוֹת מִן הַמַּעְשְׂרוֹת. הַזֵּיתִים וְהֶחָרוּבִין חַיָּבִין. מָצָא גְּרוֹגְרוֹת אִם דָּרְסוּ רוֹב בְּנֵי אָדָם חַיָּב וְאִם לָאו פָּטוּר. מָצָא פִּילְחֵי דְּבֵילָה חַיָּב בְּיָדוּעַ שֶׁמִּדָּבָר גָּמוּר. הֶחָרוּבִין עַד שֶׁלֹּא כִינְסָן לְרֹאשׁ הַגָּג מוֹרִיד מֵהֶן לִבְהֵמָה וּפָטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַחֲזִיר אֶת הַמּוֹתָר.

הלכה: אָמַר רִבִּי יוֹנָה לֹא אָמְרוּ אֶלָּא לַדֶּרֶךְ. הָא בֵּינוֹ לְבֵין חֲבֵירוֹ לֹא. אָמַר רִבִּי יוֹנָה וְהוּא שֶׁמָּצָא זֵיתִים תַּחַת זֵיתִים. וְחָרוּבִין תַּחַת חָרוּבִין. אֲבָל אִם מָצָא זֵתִים תַּחַת חָרוּבִין וְחָרוּבִין תַּחַת זֵיתִים לֹא בָדָא.

וְלֹא בַבָּתִּים הֵן נִדְרָסוֹת. אָמַר רִבִּי בּוּן בַּר חִיָּיה תִּיפְתַּר שֶׁרוֹב דּוֹרְסִין בַּשָּׂדוֹת. רִבִּי זְעִירָא בָּעֵי וְאֵינָהּ נִיכֶּרֶת אִם דְּרוּסָה הִיא אִם אֵינָהּ דְּרוּסָה. אָמַר רִבִּי שָׁאוּל פְּעָמִים שֶׁהִיא פּוֹקַעַת תַּחַת הַגַּלְגַּל וְהִיא דְּרוּסָה וְהִיא נִרְאֵית שֶׁאֵינָהּ דְּרוּסָה. פְּעָמִים שֶׁהֶרֶגֶל דּוֹרְסָתָהּ וְהִיא אֵינָהּ דְּרוּסָה וְנִרְאֵית כִּדְרוּסָה. אָמַר רִבִּי לָעְזָר הָדָא דְתֵימַר בְּמָקוֹם שֶׁאֵין רוֹב דּוֹרְסִין בְּשָׂדוֹת. אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁרוֹב דּוֹרְסִין בְּשָׂדוֹת אוֹתָן שֶׁדָּרְסוּ אוֹתָן הַמִּיעוּט הָעֲתִידִין לְדָרוֹס מִצְטָרְפִין. אִית תַּנָּיֵי תַּנֵּי שֶׁאֵין שִׁבְחוֹ שֶׁל תַּלְמִיד חָכָם לִהְיוֹת אוֹכֵל בַּשּׁוּק. כְּהָדָא רִבִּי לָעְזָר בְּרִבִּי שִׁמְעוֹן הֲוָה אָכִיל בְּשׁוּקָא חָמְתֵיהּ רִבִּי מֵאִיר אֲמַר לֵיהּ בַּשּׁוּקָא אַתְּ אָכִיל. וּבָטַל גַּרְמֵיהּ.

הלכה ג

משנה: וְאֵי זוֹ הִיא חָצֵר שֶׁהִיא חַיֶּבֶת בְּמַעְשְׂרוֹת רִבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר חָצֵר הַצּוֹרִית שֶׁהַכֵּלִים נִשְׁמָרִים בְּתוֹכָהּ. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר כָּל שֶׁאֶחָד פּוֹתֵחַ וְאֶחָד נוֹעֵל פְּטוּרָה. רִבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר כָּל שֶׁאֵין אָדָם בּוֹשׁ מִלּוֹכַל בְּתוֹכָהּ חַיֶּבֶת. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר כָּל שֶׁנִּכְנָס לָהּ וְאֵין אוֹמֵר לוֹ מַה אַתְּ מְבַקֵּשׁ פְּטוּרָה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר שְׁתֵּי חֲצֵירוֹת זוֹ לִפְנִים מִזּוֹ הַפְּנִימִית חַיֶּבֶת וְהַחִיצוֹנָה פְּטוּרָה. הַגַּגּוֹת פְּטוּרִין אַף עַל פִּי שֶׁהֵן שֶׁל חָצֵר חַיֶּבֶת. בֵּית שַׁעַר וְאֻכְסָדְרָא וּמִרְפֶּסֶת הֲרֵי אֵלּוּ כְּחָצֵר אִם חַיֶּבֶת חַיָּבִין וְאִם פְּטוּרָה פְּטוּרִין. הַצְּרִיפִין וְהַבּוּרְגּוֹנִין וְהָאַלִּיקַטְיוֹת פְּטוּרִין. סוּכַּת גִּינוֹסַר אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רֵיחַיִם וְתַרְנְגוֹלִין פְּטוּרִין. סוּכַּת הַיּוֹצְרִים הַפְּנִימִית חַיֶּבֶת וְהַחִיצוֹנָה פְּטוּרָה. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר כָּל שֶׁאֵינָהּ דִּירַת הַחַמָּה וְדִירַת הַגִּשְׁמִים פְּטוּרָה. סוּכַּת הֶחָג בְּחָג רִבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּיב וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין.

הלכה: וְאֵי זוֹ הִיא חָצֵר. תַּנֵּי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר כָּל שֶׁהַשּׁוֹמֵר יוֹשֵׁב עַל פִּיתְחָהּ וּמְשַׁמֵּר.

רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹנָתָן כּוּלְּהוֹן מִן הַבַּיִת לָמְדוּ. בַּיִת טוֹבֵל דְּבַר תּוֹרָה אָמַר בִּיעַרְתִּי הַקּוֹדֶשׁ מִן הַבַּיִת.

שָׁמְעוֹן קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר לוֹן הֲלָכָה כְּדִבְרֵי כוּלְּהוֹן לְהַחֲמִיר. וְלָמָּה לֹא אָמְרִין לֵיהּ מִשְּׁמֵיהּ דְּלֵיתֵיהּ מִילְתָא דְּרִבִּי יוֹחָנָן פְּלִיגָא עַל מִילְתָא. תַּנֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רִבִּי עֲקִיבָה כָּל שֶׁאֶחָד פּוֹתֵחַ וְאֶחָד נוֹעֵל פְּטוּרָה. בִּשְׁנֵי שׁוּתָפִין לֹא בִשְׁנֵי דִיּוּרִין. מַה בֵּין שׁוּתָף מַה בֵּין דִּיּוּר. כְּשֵׁם שֶׁהַשּׁוּתָף מַמְחֶה כָּךְ הַדִּיּוּר מַמְחֶה. אָמַר רִבִּי יוֹנָה בְּבַעַל הַבַּיִת וְדִיּוּרוֹ הִיא מַתְנִיתָא. בַּעַל הַבַּיִת מַמְחֶה עַל יְדֵי דִיּוּר וְאֵין דִּיּוּר מַמְחֶה עַל יְדֵי בַּעַל הַבַּיִת. עֲלֵיהּ שְׁמָעִין קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן הֲלָכָה כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר דְּרִבִּי עֲקִיבָה. רִבִּי יוֹנָה אָמַר זְעִירָה וְרִבִּי אִימִּי תְּרֵיהוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן הֲלָכָה כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר דְּרִבִּי עֲקִיבָה. אָמַר רִבִּי אִימִּי הוֹרֵי דְּבֵית רִבִּי יַנַּיי הֲלָכָה כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָעְזָר דְּרִבִּי עֲקִיבָה.

רִבִּי בּוּן בַּר חִייָא בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָא מַה בָּא רִבִּי יְהוּדָה לְהוֹסִיף עַל דִּבְרֵי רִבִּי עֲקִיבָה רַבּוֹ. אָמַר לוֹ לֹא כְּלוּם.

אָמַר רִבִּי לָעְזָר לָגָג מְבוּצָר לַאֲוִיר חָצֵר הִיא מַתְנִיתָא. מִכֵּיוָן שֶׁהֶעֱבִירָן דֶּרֶךְ חָצֵר לֹא נִטְבְּלוּ. תִּיפְתָּר אִי כְרִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי יוּדָה אִי כְרִבִּי בְּשֶׁהָיָה בְדַעְתּוֹ לַעֲשׂוֹתָן מוּקְצֶה וְנִמְלַךְ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹתָן.

אָמַר רִבִּי אָבִין וְהוּא שֶׁהָיָה בָּגָג אַרְבַּע עַל אַרְבַּע. מַה הַבַּיִת אֵינוֹ טוֹבֵל עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ אַרְבַּע עַל אַרְבַּע אַף הַגָּג אֵינוֹ פּוֹטֵר עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ אַרְבַּע עַל אַרְבַּע. דְּתַנֵּי בַּיִת שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת פָּטוּר מִן הַמְּזוּזָה. וּמִן הַמַּעֲקֶה. וּמִן הָעֵירוּב. וְאֵינוֹ טוֹבֵל לְמַעְשְׂרוֹת. וְאֵין עוֹשִׂין אוֹתוֹ חִיבּוּר לָעִיר. וְהַנּוֹדֵר מִן הַבַּיִת מוּתָּר לֵישֵׁב בּוֹ. וְאֵין נוֹתְנִין לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת לִפְנֵי פִתְחוֹ. וְאֵין צָמִית בְּיוֹבֵל. וְאֵינוֹ מִטַּמֵּא בִּנְגָעִים. וְאֵין הַבְּעָלִין חוֹזְרִין עָלָיו מֵעוֹרְכֵי [הַ]מִּלְחָמָה.

מַהוּ שֶׁיִּטְבְּלוּ לְבַעַל הַבּוּרְגָּנִין. מִן מַה דְּתַנֵּי בֵּית סֵפֶר וּבֵית תַּלמוּד טוֹבְלִין לְסֹפֵר וּלְמַשָּׂנֶה. אֲבָל לֹא לָאֲחֵרִים. הָדָא אָמְרָה שֶׁהֵן טוֹבְלִין לְבַעַל הַבּוּרְגָּנִין.

רִבִּי אוֹמֵר אַרְבַּע אַמּוֹת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם אַרְבַּע דַּפְנוֹת. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אַרְבַּע דַּפְנוֹת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם אַרְבַּע אַמּוֹת. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַרְבַּע אַמּוֹת וְאַרְבַּע דַּפְנוֹת. וְכֵן הָיָה רִבִּי יוּדָה מְחַיֵּיב בִּמְזוּזָה. מִסְתַּבְּרָא רִבִּי יוּדָה יוֹדֵי לְאִילֵּין רַבָּנִין. אִילֵּין רַבָּנִין לֹא יוֹדוּן לְרִבִּי יוּדָה. אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ שָׁם אַרְבַּע אַמּוֹת וְאַרְבַּע דַּפְנוֹת שֶׁהוּא פָטוּר מִן הַמְּזוּזָה וְאֵינוֹ טוֹבֵל לְמַעְשְׂרוֹת.

הלכה ד

משנה: תְּאֵינָה שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בֶּחָצֵר אוֹכֶל אַחַת אַחַת וְאִם צִירַף חַייָב. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אַחַת בִּימִינוֹ וְאַחַת בִּשְׂמֹאלוֹ וְאַחַת בְּפִיו. עָלָה לִרְאֹשָׁהּ מְמַלֵּא חֵיקוֹ וְאוֹכֵל. גֶּפֶן שֶׁהִיא נְטוּעָה בֶּחָצֵר נוֹטֵל אֶת כָּל הָאֶשְׁכּוֹל וְכֵן בָּרִמּוֹן וְכֵן בָּאֲבַטִּיחַ דִּבְרֵי רִבִּי טַרְפוֹן. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר מְגַרְגֵּר בָּאֶשְׁכּוֹל וּפוֹרֵט בָּרִמּוֹן וְסוֹפֵת בָּאֲבַטִּיחַ. כּוּסְבָּר שֶׁהִיא זְרוּעָה בֶּחָצֵר מְקָרְטֵם עָלֶה עָלֶה וְאוֹכֵל וְאִם צִירַף חַייָב. סִיאָה וְהָאָזוֹב וְהַקּוּרְנִית שֶׁבְּחָצֵר אִם הָיוּ נִשְׁמָרִין חַייָבִין. תְּאֵינָה שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בֶּחָצֵר וְנוֹטָה לַגִּינָּה אוֹכֶל כְּדַרְכּוֹ וּפָטוּר. עוֹמֵד בַּגִּינָּה וְנוֹטָה לֶחָצֵר אוֹכֵל אַחַת אַחַת וְאִם צִירַף חַייָב. עוֹמֶדֶת בָּאָרֶץ וְנוֹטָה בְּחוּצָה לָאָרֶץ אוֹ עוֹמֶדֶת בְּחוּצָה לָאָרֶץ וְנוֹטָה לָאָרֶץ הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הָעִיקָּר. וּבְבָתֵּי עָרֵי חוֹמָה הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הָעִיקָּר. בְּעָרֵי מִקְלָט הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַנּוֹף. וּבִירוּשָׁלֵם הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַנּוֹף.

הלכה: תַּנֵּי נוֹתְנִין לוֹ שָׁהוּת לְפַצֵּעַ בָּהּ פַּעַם רִאשׁוֹנָה שְׁנִייָה וּשְׁלִישִׁית. רִבִּי יוֹנָה בְשֵׁם רִבִּי זְעִירָא שֶׁאִם לִיקֵּט אֶת הַשְּׁנִייָה בְּתוֹךְ כְּדֵי שָׁהוּת רִאשׁוֹנָה נִטְבְּלוּ שְׁתֵּיהֶן.

רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי זָרַק אֶת הָרִאשׁוֹנָה לְמַעֲלָה מֵאֲוִיר עֲשָׂרָה לֹא הִסְפִּיקָה לֵירֵד לְמַטָּה מֵאֲוִיר עֲשָׂרָה עַד שֶׁלִּיקֵּט אֶת הַשְּׁנִייָה נִטְבְּלוּ שְׁתֵּיהֶן.

רִבִּי לְעָזָר בֵּירִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר שָׁלֹשׁ בִּימִינוֹ וְשָׁלֹשׁ בִּשְׂמֹאלוֹ וְשָׁלֹשׁ בְּפִיו. רִבִּי לְעָזָר בֵּירִבִּי שִׁמְעוֹן עַל יְדֵי דַּהֲוָה אָכְלָן הֲוָה מְשָׁעֵר גַּרְמֵיהּ כֵּן. רִבִּי לְעָזָר בֵּירִבִּי שִׁמְעוֹן אֲזַל לְגַבֵּיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן בֵּירִבִּי יוֹסֵי בַּר לַקּוֹנְיָא חָמוּי הֲוָה מְגַז לֵיהּ וְהוּא שָׁתֵי. מְזַג לֵיהּ וְהוּא שָׁתֵי. אָמַר לֵיהּ לֹא שְׁמָעַת מִן אֲבוּךְ כַּמָּה אָדָם צָרִיךְ לְגַמּוֹת בַּכּוֹס. אָמַר לֵיהּ כְּמוֹת שֶׁהִיא אַחַת. בְּצוֹנְנִין שְׁתַּיִם. בְּחַמִּין שָׁלֹשׁ וְלֹא שִׁיעֲרוּ חֲכָמִים לֹא בְּיֵינָךְ שֶׁהוּא נָאֶה וְלֹא בְּכוֹסָךְ שֶׁהוּא קָטָן וְלֹא בְּכֶרֵיסִי שֶׁהִיא רְחָבָה.

וַהֲוָה רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה צָוַוח לֵיהּ חַלָּא בַּר חַמְרָא. אָמַר לֵיהּ לָמָּה אַתְּ צָוַוח לִי כֵּן. אָמַר לֵיהּ עַד דַּעֲרַקְתְּ וַאֲזַלְתְּ לָךְ לְלַדּוֹקֵיָא. אָמַר לֵיהּ וְלֹא קוֹצִין כְּסִיחִין כַּסַּחְתִּי. אָמַר לֵיהּ וְלָא הֲוָה לֵילֵךְ לָךְ לְסוֹף הָעוֹלָם לְהַנִּיחַ בַּעַל הַגִּינָּה שֶׁיְּקוֹץ אֶת קוֹצִין.

נִתְגַּלְגְּלָה מֵאֵילֶיהָ מַהוּ מַחֲזִירָתָהּ כְּמַה דְתֵימַר תַּמָּן מַחֲזִירָן לִמְקוֹמָן וְאוֹכֵל. וְאוֹף הָכָא כֵּן. תַּמָּן בְּמַחֲזִירָן בְּמָקוֹם פְּטוּר. בְּרַם הָכָא בְּמַחֲזִירָן לְמָקוֹם חִייּוּב. מַה דָמֵי לָהּ הָיָה עוֹמֵד בְּרֹאשׁ הַתְּאֵינָה מַה אַתְּ עָבִיד לָהּ כְּעוֹמֵד בָּעִיר כְּעוֹמֵד בַּשָּׂדֶה. יֵיבָא כְהָדָא הָיָה עוֹמֵד בָּעִיר וְאָמַר יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהַפּוֹעֲלִין שׁוֹכְחִין עוֹמֶר שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וּשְׁכָחוּהוּ אֵינָהּ שִׁכְחָה. הָיָה עוֹמֵד בַּשָּׂדֶה וְאָמַר יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהַפּוֹעֲלִין שׁוֹכְחִין עוֹמֶר שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וּשְׁכָחוּהוּ הֲרֵי זֶה שִׁכְחָה דִּכְתִיב בַּשָּׂדֶה וְשָׁכַחְתָּ וְלֹא בָּעִיר וְשָׁכַחְתָּ.

תַּמָּן תַּנִּינָן הָיָה אוֹכֵל אֶת הָאֶשְׁכּוֹל וְנִכְנַס מִן הַגִּינָּה לֶחָצֵר. רִבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר יִגְמוֹר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר לֹא יִגְמוֹר. רִבִּי זְעִירָה רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן אוֹ דְּרִבִּי טַרְפוֹן כְּרִבִּי לִיעֶזֶר אוֹ רִבִּי טַרְפוֹן עֶבֶד עוּקְצַת הָאוֹכֵל מִתְּחִילָּתוֹ. רִבִּי אִילָּא רִבִּי אִיסִּי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן אוֹ רִבִּי טַרְפוֹן כְּרִבִּי לִיעֶזֶר. אוֹ רִבִּי טַרְפוֹן עֶבֶד אֲכִילָה שְׁתַּיִם שָׁלֹשׁ אֲכִילוֹת כַּאֲכִילָה אַחַת. מַה טַּעֲמָא דְּרִבִּי לִיעֶזֶר מִשּׁוּם שֶׁהִתְחִיל בּוֹ בְּהֵיתֵר. אָמַר רִבִּי נָתָן לֹא שָׁרִבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר מִשּׁוּם שֶׁהִתְחִיל בּוֹ בְּהֵיתֵר. אֶלָּא שָׁרִבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר יַמְתִּין עַד שֶׁיֵּצֵא שַׁבָּת אוֹ עַד שֶׁיּוֹצִיא חוּץ לַחֲצֵירוֹ וְיִגְמוֹר.

תַּנֵּי בְּשֵׁם רִבִּי נְחֶמְיָה חָצֵר שֶׁהִיא נֶעֱדֶרֶת הֲרֵי הִיא כְּגִינָּה אוֹכְלִין בְּתוֹכָהּ עֲרַאי. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵלִי הֲלָכָה כְּרִבִּי נְחֶמְיָה. תַּנֵּי זָרַע רוּבָּהּ חַייָב. נָטַע רוּבָּהּ פְּטוּרָה. אָמַר רַב חִסְדָּא וְהוּא שֶׁנְּטָעָהּ לְנוֹייָהּ שֶׁל חָצֵר. הָדָא יְלָפָא מִן הַהִיא. וְהַהִיא יְלָפָא מִן הָדָא. הָדָא יְלָפָא מִן הַהִיא זָרַע רוּבָּהּ חַייֶבֶת וְהִיא שֶׁתְּהֵא נֶעֱדֶרֶת. וְהַהִיא יְלָפָא מִן הָדָא שֶׁאִם הָיְתָה נֶעֱדֶרֶת שֶׁהִיא כְּשֵׁירָה וְהוּא שֶׁעִידֵּר רוּבָּהּ.

הָדָא דְתֵימַר אוֹכֵל כְּדַרְכּוֹ פָּטוּר בְּעוֹמֵד בְּגִינָּה. הֵן דְּתֵימַר אוֹכֵל אֶחָד אֶחָד פָּטוּר וְאִם צִירַף חַייָב בְּעוֹמֵד בְּחָצֵר.

רִבִּי יִרְמְיָה בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָא הָיְתָה נִיטֶּלֶת בְּדוּקְנִי. דִּלְמָא רִבִּי זְעִירָא וְרִבִּי אַבָּא בַּר כַּהֲנָא וְרִבִּי לֵוִי הֲווֹן יָתְבִין וַהֲוָה רִבִּי זְעִירָא מְקַנְתֵּר לְאִילֵּין דַּאֲגַדְתָּא וְצָווּח לְהוֹן סִיפְרֵי קִיסְמֵי. אָמַר לֵיהּ רִבִּי בָּא בַּר כַּהֲנָא לָמָּה אַתְּ מְקַנְתֵּר לוֹן שְׁאַל וְאִינּוּן מֵגִיבִין לָךְ. אָמַר לֵיהּ מַהוּ הַדִּין דִּכְתִיב כִּי חֲמַת אָדָם תּוֹדֶךְ שְׁאֵירִית חֵימוֹת תַּחְגּוֹר. אָמַר לֵיהּ כִּי חֲמַת אָדָם תּוֹדֶךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה. שְׁאֵירִית חֵימוֹת תַּחְגּוֹר לְעוֹלָם הַבָּא. אָמַר לֵיהּ אוֹ נֵימַר כִּי חֲמַת אָדָם תּוֹדֶךְ בְּעוֹלָם הַבָּא. שְׁאֵירִית חֵימוֹת תַּחְגּוֹר בָּעוֹלָם הַזֶּה. אָמַר רִבִּי לֵוִי כְּשֶׁתְּעוֹרֵר חֲמָתְךָ עַל הָרְשָׁעִים צַדִּיקִים רוֹאִין מַה אַתְּ עוֹשֶׂה לָהֶן וְהֵן מוֹדִין לְשִׁמְךָ. אָמַר רִבִּי זְעִירָא הִיא הָפְכָה וְהִיא מְהַפְּכָה לֹא שְׁמָעִינָן מִינָּהּ כְּלוּם. יִרְמְיָה בְנִי אֵזֶל לְצוֹר צוֹר דוּקְנִיתָךְ דְּהִיא טָבָא מִן כְּלוּם.

תַּמָּן תַּנִּינָן כָּל שֶׁהוּא לִפְנִים מִן הַחוֹמָה הֲרֵי הוּא כְבָתֵּי עָרֵי חוֹמָה חוּץ מִן הַשָּׁדוֹת. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר אַף הַשָּׁדוֹת. מַה טַּעֲמָא דְּרַבָּנִין וְקָם בַּיִת אֵין לִי אֶלָּא בַּיִת מְנַיִין לְרַבּוֹת בָּתֵּי בַדִּין וּבוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת וּמֶרְחַצָיוֹת וְשׁוֹבְכוֹת וּמִגְדָּלוֹת. יָכוֹל אַף הַשָּׁדוֹת. תַּלְמוּד לוֹמַר בַּיִת. מַה בַּיִת שֶׁהוּא מְיוּחָד שֶׁהוּא בַּיִת דִּירָה. יָצְאוּ שָׂדוֹת שֶׁאֵינָן בַּיִת דִּירָה. מַה טַּעֲמָא דְּרִבִּי מֵאִיר וְקָם הַבַּיִת אֵין לִי אֶלָּא בַּיִת מְנַיִין לְרַבּוֹת בָּתֵּי בַדִּין בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת וּמֶרְחַצָיוֹת וְשׁוֹבְכוֹת וּמִגְדָּלוֹת וְהַשָּׁדוֹת. תַּלְמוּד לוֹמַר אֲשֶׁר בָּעִיר.

אֲשֶׁר לוֹ חוֹמָה פָּרַט לְבֵית הַבָּנוּי לְחוֹמָה דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כּוֹתֶל הַחִיצוֹן הוּא הַחוֹמָה. רִבִּי יְהוּדָה דָּרַשׁ אֲשֶׁר לוֹ חוֹמָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן דָּרַשׁ אֲשֶׁר לֹא חוֹמָה.
אָמַר רִבִּי חִינְנָא וְהוּא שֶׁעָלָה דֶּרֶךְ הַנּוֹף אֲבָל אִם עָלָה דֶּרֶךְ הָעִיקָּר כְּבַר קְלָטוֹ הָעִיקָּר.
מַתְנִיתָא דְּבֵית שַׁמַּי דְּבֵית שַׁמַּי אוֹמְרִין הַכֹּל כְּלִפְנִים. תַּנֵּי הֶחֱזִיר אֶת הַנּוֹף מִבִּפְנִים כּוּלּוֹ כְּלִפְנִים. וְאִית בָּהֶן תַּנָּיֵא קַדְמֵיָא כְּבֵית שַׁמַּי.

פרק ד

הלכה א

משנה: הַכּוֹבֵשׁ הַשּׁוֹלֵק הַמּוֹלֵחַ בַּשָּׁדֶה חַיָּיב. הַמְכַמֵּר בָּאֲדָמָה פָּטוּר. הַמְטַבֵּל בַּשָּׂדֶה פָּטוּר. הַפּוֹצֵעַ זֵיתִים שֶׁיֵּצֵא מֵהֶן הַשֶּׁרֶף פָּטוּר. הַטּוֹחֵט זֵיתִים עַל בְּשָׂרוֹ פָּטוּר וְאִם סָחַט וְנָתַן לְתוֹךְ יָדוֹ חַיָּיב. הַמְקַפֶּה לְתַבְשִׁיל פָּטוּר וְלִקְדֵירָה חַיָּיב מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְבוֹר קָטָן.
הלכה: אוֹר טוֹבֵל מִקֹּח טוֹבֵל מֶלַח טוֹבֶלֶת תְּרוּמָה טוֹבֶלֶת. שַׁבָּת טוֹבֶלֶת. חָצַר בֵּית שְׁמִירָה טוֹבֶלֶת. דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן מִקֹּח בְּשַׁבָּת אֵינָהּ תּוֹרָה. רִבִּי אִמִּי בְשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ הַמְחוּוֶר שֶׁבְּכוּלָּן זוֹ חָצַר בֵּית שְׁמִירָה.
הַכּוֹבֵשׁ עַד שֶׁיִּכְבּוֹשׁ כָּל צוֹרְכּוֹ הַשּׁוֹלֵק עַד שֶׁיִּשְׁלוֹק כָּל צָרְכּוֹ. נִשְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא הַמְהַבְהֵב שִׁיבּוֹלִין בָּאוֹר נִטְבָּלוּ. בְּלֹא כָךְ אֵינָן מְחוּסְּרִין מְלָאכָה עַל יְדֵי הָאוֹר. שַׁנְיָיא הִיא שֶׁהוּא גָּמַר מְלַאכְתּוֹ. וְיֵידָא אָמְרָה דָּא הַמְקַטֵּף שִׁיבֳּלִין לְעִיסָתוֹ לְאוֹכְלָן מְלִילוֹת נִטְבָּלוּ לְעַשּׂוֹתָן עִיסָּה לֹא נִטְבָּלוּ.
כָּבַשׁ וְשָׁלַק שֶׁלֹּא מִדַּעַת הַבְּעָלִים תַּפְלוּגְתָּא דְּרִבִּי יוֹחָנָן וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. דְּאִיתְפַּלְגוּן הַמְמָרֵחַ כְּרֵיוּ שֶׁל חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר נִטְבַּל וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר לֹא נִטְבַּל. אָמַר רִבִּי יוּדָן תַּמָּן אֵיפְשַׁר לוֹ [שֶׁלֹּא לְמָרַח בְּרַם הָכָא אֶיפְשַׁר לוֹ] שֶׁלֹּא לִכְבּוֹשׁ.
שְׁלָקוֹ בִּרְשׁוּת הַהֶקְדֵּשׁ פְּדָאוֹ וְהִכְנִיסוֹ לַחֲצַר בֵּית שְׁמִירָה מַהוּ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ נִטְבָּל זוֹ תוֹרָה וְזוֹ אֵינָהּ תּוֹרָה. הִכְנִיסוֹ לַחֲצַר בֵּית שְׁמִירָה פְּדָיָיוֹ וּשְׁלָקוֹ מָהוּ. דִּבְרֵי הַכֹּל נִטְבָּל. וְכִי מַה עָשָׂה מַעֲשֶׂה בִּרְשׁוּת הַהֶקְדֵּשׁ. הִקְדִּישׁוֹ וּשְׁלָקוֹ הִכְנִיסוֹ לַחֲצַר בֵּית שְׁמִירָה פְּדָיָיוֹ וּשְׁלָקוֹ מָהוּ. דִּבְרֵי הַכֹּל נִטְבָּל. פְּדָיָיוֹ וְצִימְקוֹ מַהוּ. אֵין תֵּימַר הָאוֹר טוֹבֵל הָאוֹר פּוֹטֵר אֵין תֵּימַר אֵין הָאוֹר טוֹבֵל אֵין הָאוֹר פּוֹטֵר.
רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי טִיגְּנוֹ בַשָּׂדֶה מַהוּ בְּלֹא כָךְ אֵין הָאוֹר טוֹבֵל. אִילּוּ אֶיפְשַׁר דְּלֹא מִיתַּן גַּבֵּיהּ מְשַׁח.

בָּעֵי הֲוָה רִבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם כַּהֲנָא אָמַר רִבִּי יוֹנָה תַּנֵּי רִבִּי חֲלַפְתָּא בֶּן שָׁאוּל עָשָׂה הֵיסֵב בַּשָּׁבָּה טוֹבֵל. אִם לֹא הֵיסַב אֵינוֹ טוֹבֵל. אִין הוּא הֵיסֵב שֶׁהוּא טוֹבֵל כָּל הֵיסֵב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יַיִן. קָצַב לְהֵיסֵב וְלֹא הֵיסַב.

תַּנֵּי הַשּׁוּם וְהַשְּׁחָלַיִים וְהַחַרְדָּל שֶׁשְּׁחָקוֹ בַשָּׁבָּה נִטְבְּלוּ עַד כְּדוֹן בְּשׁוּם שֶׁל טֶבֶל שֶׁשְּׁחָקוֹ בְּשֶׁמֶן שֶׁל חוּלִין. שׁוּם שֶׁל חוּלִין שֶׁשְּׁחָקוֹ בְּשֶׁמֶן שֶׁל טֶבֶל.

רִבִּי זְעִירָא רִבִּי חִייָא בַּר אַשִׁי בְּשֵׁם רַב אֶשְׁכּוֹל שֶׁסְּחָטוֹ לַכּוֹס נִטְבָּל. לְתַמְחוּי לֹא נִטְבָּל. בְּלֹא כָךְ אֵין הָאוֹר טוֹבֵל. תִּיפְתַּר בְּתַבְשִׁיל צוֹנִין. לִקְדֵירָה חַיָּיב. אָמַר רִבִּי לָעְזָר לִקְדֵירָה רֵיקָנִית הִיא. מַתְנִיתִין לֹא אָמְרָה כֵּן אֶלָּא הַמְקַפֶּה לְתַבְשִׁיל פָּטוּר. לִקְדֵירָה חַיָּיב. מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְבוֹר קָטָן.

הלכה ב

משנה: תִּינוֹקוֹת שֶׁטָּמְנוּ תְּאֵינִים לַשַּׁבָּת וְשָׁכַח לְעַשְּׁרָן לֹא יֹאכְלוּ מוֹצָאֵי שַׁבָּת עַד שֶׁיֵּעָשְׂרוּ. כַּלְכָּלַת שַׁבָּת בֵּית שַׁמַּאי פּוֹטְרִין וּבֵית הִלֵּל מְחַיְּבִין. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַף הַלּוֹקֵט כַּלְכָּלָה לְשַׁלַּח לַחֲבֵירוֹ לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיֵּעָשֵׂר. הַנּוֹטֵל זֵיתִין מִן הַמַּעֲטָן טוֹבֵל אֶחָד אֶחָד בְּמֶלַח וְאוֹכֵל. אִם מָלַח וְנָתַן לְפָנָיו חַיָּיב. רִבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר מִן הַמַּעֲטָן הַטָּהוֹר חַיָּיב וּמִן הַטָּמֵא פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַחֲזִיר אֶת הַמּוֹתָר. שׁוֹתִין עַל הַגַּת בֵּין עַל הַחַמִּין בֵּין עַל הַצּוֹנִין וּפָטוּר דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. רִבִּי אֶלְעָזָר בֵּי רִבִּי צָדוֹק מְחַיְּבִים. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים עַל הַחַמִּין חַיָּיב וְעַל הַצּוֹנִין פָּטוּר.

הלכה: רַב הַמְנוּנָא אָמַר תִּינוֹק שֶׁחִיפָּה כַלְכָּלָה לַשּׁוּק נִטְבְּלָה. מְקוֹם שֶׁמַּחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל גָּדוֹל מִתְקַיֶּימֶת שָׁם מַעֲשָׂיו שֶׁל קָטָן מִתְקַיְּימִין. רִבִּי זְעִירָא בָּעֵי כְּלוּם מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל גָּדוֹל מִתְקַיֶּימֶת עַד שֶׁיִּפְתַּח לַשּׁוּק. וְדִכְוָותָהּ אֵין מַעֲשָׂיו שֶׁל קָטָן מִתְקַיְּימִין עַד שֶׁיִּפְתַּח לַשּׁוּק. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רַב הַמְנוּנָא תְּינוֹקוֹת שֶׁטָּמְנוּ תְּאֵינִים לַשַּׁבָּת וְשָׁכְחוּ לְעַשְּׁרָן לֹא יֹאכְלוּ לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת עַד שֶׁיֵּעָשְׂרוּ. רִבִּי זְעִירָא בְשֵׁם רַב הַמְנוּנָא תִּיפְתַּר בְּשֶׁלִּקְּטוּם עִם דִּמְדּוּמֵי חַמָּה וְהוֹכִיחַ מַעֲשֶׂה שֶׁלֶּהֶן עַל מַחֲשַׁבְתָּן.

לֵית הָדָא פְלִיגָא עַל דְּרִבִּי יוֹחָנָן דְּרִבִּי יוֹחָנָן אָמַר הַשַּׁבָּת טוֹבֶלֶת מִפְּנֵי שֶׁלִּקְּטוּם לַשַּׁבָּת. הָא אִם לִקְּטוּם שֶׁלֹּא לַשַּׁבָּת לֹא. רִבִּי יוֹנָה בְשֵׁם רַב הַמְנוּנָא אֲפִילּוּ לִקְּטוּם לַשַּׁבָּת אוֹכֵל מֵהֶן עֲרַאי לְעֶרֶב שַׁבָּת. אֲפִילּוּ עַל דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ לֵית הִיא פְלִיגָא. וְלֹא תִינוֹקוֹת אִינּוּן. וַאֲפִילּוּ לִקְּטוּם לַשַּׁבָּת כְּמִי שֶׁלִּקְּטוּם שֶׁלֹּא לַשַּׁבָּת. רִבִּי יוֹסֵי בְשֵׁם רִבִּי הִילָא תִּיפְתַּר שֶׁלִּקְּטוּם עִם דִּמְדּוּמֵי חַמָּה וְהוֹכִיחַ מַעֲשֶׂה שֶׁלֶּהֶן עַל מַחֲשַׁבְתָּם.

רִבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָא בְּכַלְכָּלָה שֶׁל תְּאֵינִים הִיא מַתְנִיתָא. דְּבֵי רִבִּי יַנַּאי אָמְרֵי אֲפִילּוּ נִצְרָה. רִבִּי לְעָזָר בֶּן אַנְטִיגֶנוֹס בְּשֵׁם רִבִּי לְעָזָר בֵּירִבִּי יַנַּאי תִּיפְתַּר בִּתְאֵינָה הַמְיוּחֶדֶת לַשַּׁבָּת.

דְּלְמָא רִבִּי חִייָה רִבִּי אִימִּי רִבִּי אִיסִּי הֲווֹן יְתֵבִין. עֲבַר חַד טְעִין כַּלְכָּלָה דִּתְאֵינִים אֲמַר לֵיהּ לִיזְבוֹן אֲמַר לֵיהּ כַּלְכָּלַת שַׁבָּת אֵינָהּ מְזַבְּנָה.

רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן לֹא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה אֶלָּא בְּכַלְכָּלַת שַׁבָּת. אִי אוֹמֵר רִבִּי יְהוּדָה בְּלִיקֵּט כַּלְכָּלָה לְשַׁלְחָהּ לַחֲבֵירוֹ שֶׁהוּא מַקְפִּיד עָלֶיהָ כְּכַלְכָּלַת שַׁבָּת.

לֵית הָדָא פְלִיגָא עַל רַב. דְּרַב אָמַר הוּא אָסוּר לוֹכַל. פְּתַר לָהּ בְּעוֹשֶׂה מַעֲטָן בַּשָּׂדֶה וְקַשְׁיָא אִם מֶלַח טוֹבֶלֶת לָמָּה לִי צֵירוּף אִם צֵירוּף לָמָּה לִי מֶלַח. אֶלָּא עַל יְדֵי זֶה וְעַל יְדֵי זֶה.

מַה נָן קַיָימִין אִם בְּשֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי מַעֲטִינִין דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר. אִם בְּשֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא מַעֲטָן אֶחָד דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. אֶלָּא כִּי נָן קַיָימִין בְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מַעֲטָן טָהוֹר וְלַחֲבֵירוֹ מַעֲטָן טָמֵא. אָמַר רִבִּי לִיעֶזֶר אָדָם מַחֲזִיר עַל מַעֲטִין חֲבֵרוֹ וְרַבָּנִין אָמְרִין אֵין אָדָם מְחַזֵּר לְמַעֲטִינוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן עַל הַחַמִּין חַייָב שֶׁהוּא קֶבַע עַל הַצּוֹנִין פָּטוּר שֶׁהוּא עֲרַאי יָכוֹל הוּא מַחֲזַרְתֵּיהּ. דְּאָמַר רִבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רִבִּי זְעִירָא רִבִּי יוֹנָה וְרִבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רִבִּי לְעָזָר אִם בְּמַה שֶׁבְּלָגִין לֹא נִטְבָּל מִפְּנֵי שֶׁהוּא עָתִיד לְהַחֲזִירוֹ בְּדָבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ.

הלכה ג

משנה: הַמְקַלֵּף בִּשְׁעוֹרִים מְקַלֵּף אַחַת אַחַת וְאוֹכֵל. וְאִם קִילֵּף וְנָתַן לְתוֹךְ יָדוֹ חַייָב. הַמּוֹלֵל מְלִילוֹת שֶׁל חִיטִּים מְנַפֵּיחַ עַל יָד עַל יָד וְאוֹכֵל. וְאִם נִיפַּח וְנָתַן לְתוֹךְ חֵיקוֹ חַייָב.

הלכה: אָמַר רִבִּי זְעִירָא יְכִיל אֲנָא מְקַלֵּף תַּרְתֵּיי תַּרְתֵּיי. וְתַנֵּי כֵן בִּשְׁעוֹרִין שְׁנַיִם פָּטוּר שְׁלֹשׁ חַייָב. בְּחִיטִּין שָׁלֹשׁ פָּטוּר אַרְבַּע חַייָב. הוּנָא בַּר חִינְנָא וְרַב תַּחְלִיפָא בַּר אִימִּי הֲווֹן יְתִיבִין קוֹמֵי רִבִּי לְעָזָר. אָמַר רִבִּי יוֹנָה אִין כּוֹלְהֹן בַּר אִימִּי הָהֵן בַּר רַב אִימִּי אִין כּוֹלְהֹן בַּר רַב אִימִּי וַהֲוִיין לֵיהּ עַד קִישְׁרֵי אָצְבָּעֲתֵיהּ וַהֲווֹן סַבְּרִין מֵינֵיהּ וְהָפַךְ אַפּוֹי לְכוֹתְלָא וַחֲווֹי לוֹן מָלֵא שִׁיעֲלוֹן. וְתַנֵּי כֵן וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְנַפֶּה לֹא בְקַנּוֹן וְלֹא בְּתַמְחוּי. וּלְעִנְיַין שַׁבָּת עַד כַּגְרוֹגֶרֶת.

רִבִּי חִייָה בַּר אַדָּא בְּעוּן קוֹמֵי רִבִּי מָנָא הָכָא אַתְּ אָמַר בִּשְׁעוֹרִים שְׁתַּיִם פָּטוּר שְׁלֹשׁ חַייָב. וְכָא אַתְּ אָמַר הָכֵין. אָמַר לֵיהּ שַׁנְייָא הִיא. הָכָא אַתְּ אָמַר שֶׁהוּא מַחֲזִיר אֶת הַמּוֹתָר. וְתַנֵּי כֵן בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּזְמָן שֶׁאֵינוֹ סָמוּךְ לַגּוֹרֶן. אֲבָל אִם הָיָה סָמוּךְ לַגּוֹרֶן אֲפִילוּ יוֹתֵר מִיכֵּן מוּתָּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַחֲזִיר אֶת הַמּוֹתָר.

הלכה ד

משנה: כּוֹסְבָּר שֶׁזָּרְעָהּ לְזֶרַע יַרְקָהּ פָּטוּר. זָרְעָהּ לְיֶרֶק מִתְעַשֵּׂר זֶרַע וְיֶרֶק. רִבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר הַשֶּׁבֶת מִתְעַשֶּׂרֶת זֶרַע וְיֶרֶק וְזֵירִים. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵינוֹ מִתְעַשֵּׂר זֶרַע וְיֶרֶק אֶלָּא הַשַּׁחֲלִיִּים וְהַגַּרְגִּר בַּלָּבָד. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר תִּמְרוֹת שֶׁל תִּלְתָּן וְשֶׁל חַרְדָּל וְשֶׁל פּוּל הַלָּבָן חַייָבוֹת בְּמַעֲשֵׂר. רִבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר הַצָּלָף מִתְאַשֵּׂר תִּמְרוֹת וַאֲבִיוֹנוֹת וְקַפְּרִס. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר אֵינוֹ מִתְעַשֵּׂר אֶלָּא אֲבִיוֹנוֹת מִפְּנֵי שֶׁהֵן פֶּרִי.

הלכה: חִזְקִיָּה אָמַר כֵּיוָן שֶׁלָּקַט מִמֶּנָּה שְׁתַּיִם שָׁלֹשׁ מוֹדִיּוֹת בָּאָה בְּמַחֲשֶׁבֶת יָרָק. אַף לְעִנְיַן הַזֶּרַע כֵּן כֵּיוָן שֶׁמָּנַע מִמֶּנָּה שְׁתַּיִם שָׁלֹשׁ מוֹדִיּוֹת בָּאָה לְמַחֲשֶׁבֶת הַזֶּרַע. זְרָעָהּ לִזֶּרַע מִתְעַשֶּׂרֶת לְשֶׁעָבַר. זְרָעָהּ לְיָרָק מִתְעַשֶּׂרֶת לְבֹא. זְרָעָהּ לְזֶרַע וּלְיָרָק אוֹ שֶׁזְּרָעָהּ לְזֶרַע וְאַחַר כָּךְ חִישֵּׁב עָלֶיהָ לְיָרָק מְעַשֵּׂר מִיזַּרְעָהּ עַל יָרָקָא מִיָּרָקָא עַל זַרְעָא. וְשֶׁלָּקַט מִמֶּנָּה לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲבָל אִם לָקַט מִמֶּנָּה לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה זַרְעָהּ מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבַר. יָרָקָא מִתְעַשֵּׂר בְּשָׁעַת לְקִיטָתוֹ עִישּׂוּרוֹ. וּכְשֶׁהֵבִיא שְׁלִישׁ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. אֲבָל אִם הֵבִיא שְׁלִישׁ לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה בֵּין זַרְעָהּ בֵּין יָרָקָהּ מִתְעַשֵּׂר לָבֹא.

תַּנֵּי שֶׁבֶת שֶׁזְּרָעָהּ לְזֶרַע מִתְעַשֶּׂרֶת זֶרַע וְאֵינָהּ מִתְעַשֶּׂרֶת יָרָק. זֶרַע לְיָרָק מִתְעַשֶּׂרֶת זֶרַע וְיָרָק וְאֵינָהּ מִתְעַשֶּׂרֶת זֵירִין. זְרָעָהּ לְזֵירִין מִתְעַשֶּׂרֶת זֶרַע וְיָרָק וְזֵירִין. וְתַנִּינָן אֵין לָךְ מִתְעַשֵּׂר זֶרַע וְיָרָק אֶלָּא שְׁחַלִּיִּים וְגַרְגִּר בַּלְבָד. כֵּינִי מַתְנִיתָא אֵין לָךְ דָּבָר שֶׁזְּרָעוֹ לְזֶרַע מִתְעַשֵּׂר זֶרַע וְיָרָק אֶלָּא שִׁיחַלִּיִּים וְגַרְגִּר בַּלְבָד.

מַה פְלִיגִין בְּשֶׁזְּרָעוֹ לְזֶרַע אֲבָל אִם זְרָעוֹ לְיָרָק אַף רַבָּנִין מוֹדֵיי. וְתַנֵּי כֵן נְהִגִין בְּבֵיתַנְיָין בְּיָרָקוֹ בְּהֵיתֵר דִּבְרֵי רִבִּי לְיֵעֶזֶר. לֹא אָמַר אֶלָּא דִּבְרֵי רִבִּי לְיֵעֶזֶר הָא דִּבְרֵי הַכֹּל חַיָּיב.

תַּנֵּי הַפּוּל וְהַשְׁעוֹרִין וְהַתִּלְתָּן שֶׁזְּרָעָן לְיָרָק בָּטְלָה דַּעְתּוֹ זַרְעָן חַיָּיב וְיַרְקָן פָּטוּר. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה עוֹד הִיא דְּרִבִּי לְיֵעֶזֶר.

שְׁמוּאֵל אָמַר קַפְּרִס אָסוּר מִשּׁוּם קִלְיפִּין. וְתַנֵּי כֵן וַעֲרֹלְתָּם עָרְלָתוֹ אֶת פִּרְיוֹ דָּבָר שֶׁהוּא עוֹרֵל אֶת פִּירְיוֹ. רַב מְפַקֵּד לְאִילֵּין דְּבֵי רַב אָתִי. רַב הַמְנוּנָא מְפַקֵּד לַחֲבֵרַיָּיא תִּיהֲוֹן מְפַקְּדִין לְנָשֵׁיכוֹן כַּד הִינּוּן כְּבָשִׁין הֲדָא קַפְּרִיתָא דִּיהֲוֹון מְרִימִין אִילֵּין בִּיטִיתָא. אָמַר רִבִּי בָּא אַסְבְּרִי רִבִּי זְעִירָא כָּל הַקְּלִיפִּין גְּדֵילוֹת עִם הַפֶּרִי וְזֶה פֶּרִי מִקְּמַעֲלָן וּקְלִיפִּין מִלְּמַטָּן.

הַקַּפְּרִס וְהַתְּמָרוֹת מִין אֶחָד הֵן. מְעַשֵּׂר מִקַּפְּרִס עַל הַתְּמָרוֹת וּמִן הַתְּמָרוֹת עַל הַקַּפְּרִס. אֲבָל לֹא מֵהֶן עַל הָאֲבְיוֹנוֹת וּמִן הָאֲבְיוֹנוֹת עֲלֵיהֶן. אֲבְיוֹנוֹת נוֹתְנִין עֲלֵיהֶן חוֹמְרֵי אִילָן וְחוֹמְרֵי זְרָעִין. וּלְיֵידָה מִילָּה שֶׁאִם הָיְתָה שְׁנִיָּיה נִכְנֶסֶת לִשְׁלִישִׁית שֶׁהוּא מַפְרִישׁ וּפוֹדֶהוּ וְנוֹתְנוֹ לֶעָנִי.

הַצָּלָף בֵּית שַׁמַּי אוֹמְרִים כִּלְאַיִם בַּכֶּרֶם וְאֵינוֹ כִלְאַיִם בִּזְרָעִים. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים אֵינוֹ כִלְאַיִם לֹא בְכֶרֶם וְלֹא בִזְרָעִים. הַכֹּל מוֹדִים שֶׁהוּא חַיָּיב בְּעָרְלָה. תַּנֵּי רִבִּי חֲנִינָא בַּר פַּפָּא אֶת שֶׁהוּא עוֹלֶה מִגִּזְעוֹ מִן אִילָן מִשָּׁרְשָׁיו מִן יֶרֶק. הָתִיבוּן הֲרֵי אַכְרוּב עוֹלֶה מִגִּזְעוֹ. כָּאן בְּוַדַּאי כָּאן בְּסָפֵק.

פרק ה

הלכה א

משנה: הָעוֹקֵר שְׁתָלִים מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ וְנוֹטֵעַ מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ פָּטוּר. לָקַח בִּמְחוּבָּר לְקַרְקַע פָּטוּר. לָקַט לְשֵׁלַח לַחֲבֵירוֹ פָּטוּר. רִבִּי לָעְזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר אִם יֵשׁ כְּיוֹצֵא מֵהֶן נִמְכָּרִין בַּשּׁוּק הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּיבִין. הָעוֹקֵר לֶפֶת וּצְנוֹנוֹת מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ וְנוֹטֵעַ לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ לְזֶרַע חַיָּיב מִפְּנֵי שֶׁהוּא גּוֹרְנָן. בְּצָלִים שֶׁהִשְׁרִישׁוּ בָּעֲלִיָּה טְהוֹרוֹ מִלְּטַמֵּא. נָפְלָה עֲלֵיהֶן מַפּוֹלֶת וְהֵן מְגוּלִּין הֲרֵי אֵילּוּ כִּנְטוּעִין בַּשָּׂדֶה.

הלכה: הָעוֹקֵר שְׁתָלִים מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ כו'. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי שְׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ רִבִּי עֲקִיבָה הִיא. דְּתַנִּינָן תַּמָּן נוֹטֵל מִן הַגּוֹרָן וְזוֹרֵעַ וּפְטוּר מִן הַמַּעְשְׂרוֹת עַד שֶׁיִּמְרַח דִּבְרֵי רִבִּי עֲקִיבָה. רִבִּי חִייָה בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא. מוֹדִין חֲכָמִים לְרִבִּי עֲקִיבָה בִּשְׁתָלִים. מַה בֵּין חִטִּים מַה בֵּין שְׁתָלִים. חִטִּין גְּמַר מְלָאכָה שְׁתָלִים אֵינָן גְּמַר מְלָאכָה. מוֹדֵי רִבִּי עֲקִיבָה לַחֲכָמִים בְּלֶפֶת וּצְנוֹנוֹת שֶׁהֵן פְּסִידִין. וְחִיטִּין אֵינָן פְּסִידִין. חִיטִּין יֵשׁ לָהֶן גּוֹרָן אַחֶרֶת. אֵילּוּ אֵין לוֹ גּוֹרָן אַחֶרֶת.

לָקַט לְשֵׁלַח לַחֲבֵירוֹ פָּטוּר. רַב אָמַר הוּא אָסוּר לוֹכַל. רִבִּי שַׁמַּי אָמַר קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵי בְשֵׁם רִבִּי אָחָא מַה דְאָמַר רַב בְּשֶׁהִכְנִיסוֹ לַחָצֵר בֵּית שְׁמִירָה כִרְבִּי מֵאִיר. אָמַר רִבִּי מָנָא מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן לָקַח בִּמְחוּבָּר לְקַרְקַע פָּטוּר. הָא בְּתָלוּשׁ חַייָב. מָאן אִית לֵיהּ מִקַּח טוֹבֵל בְּפֵירוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן לֹא רִבִּי מֵאִיר. רִבִּי חִייָה בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן דְּרִבִּי יוּדָה הִיא. וְתַנִּי כֵן רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר בֶּן עֲזַרְיָה אַף הַשּׁוֹלֵחַ לַחֲבֵירוֹ עֲטָנִין וּשְׁתָלִין וְחֲבִילֵי תִלְתָּן לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיַּעֲשֵׂר. שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם מְשַׁלְּחִין לַחֲבֵירֵיהֶן טְבָלִים בְּדָבָרִים הַלָּלוּ. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר אֲפִילּוּ חָבֵר שֶׁשִּׁילַּח לְחָבֵר צָרִיךְ לְעַשֵּׂר. חֲבֵרַייָא בָּעֵיי נִיחָא עַם הָאָרֶץ חָשׁוּד. חָבֵר חָשׁוּד. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי וְכִי עַם הָאָרֶץ גַּבֵּי תְרוּמָה לָאו כְּחָבֵר הוּא. אֶלָּא כֵּינִי נָהֲגוּ בְּנֵי אָדָם לְהִיוֹת מְשַׁלְּחִין לַחֲבֵירֵיהֶן טְבָלִים בְּדָבָרִים הַלָּלוּ.

וְלָאו שַׁנְייָא בֵּין לְזֶרַע בֵּין לְהֶבְקֵר בֵּין לְחוּצָה לָאָרֶץ. תַּמָּן תַּנִּינָן לְעוֹלָם הוּא נוֹתֵן מִשּׁוּם פֵּיאָה וּפְטוּר מִן הַמַּעְשְׂרוֹת עַד שֶׁיִּמְרַח. וְכָא אַתְּ אָמַר הָכֵין. תַּמָּן הוּא מַבְקִיר עַל הַכֹּל בָּרָם הָכָא הוּא מַבְקִיר עַל הַגִּידּוּלִין. וְהָא תַּנִּינָן חוּץ לָאָרֶץ. שַׁנְייָה הִיא חוּץ לָאָרֶץ בֵּין לְעִיקָּר בֵּין לְגִידּוּלִין. כָּה לֹא שַׁנְייָא בֵּין לְעִיקָּר בֵּין לְגִידּוּלִים.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ דּוּ אָמַר טֵבֶל בָּטֵל בְּרוֹב נִיחָא. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן דּוּ אָמַר אֵין הַטֵּבֶל בָּטֵל בְּרוֹב יַמְתִּין עַד שֶׁיַּגְדִּיל וְיַעֲשֵׂר לְפִי כוּלּוֹ. אוֹ נֵימַר מַה פְּלִיגֵי רִבִּי יוֹחָנָן וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּטֵבֶל שֶׁנִּטְבַּל דְּבַר תּוֹרָה. אֲבָל בְּטֵבֶל שֶׁנִּטְבַּל מִדִּבְרֵיהֶן כָּל

עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁהַטֶּבֶל בָּטֵל בְּרוֹב. הָתִיב רִבִּי בָּא בַּר כֹּהֵן קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵי וְהָא תַנִּינָן כְּיוֹצֵא בוֹ זֵיתֵי מֵיסִיק שֶׁנִּתְעָרְבוּ עִם זֵיתֵי נִיקּוּף. עִינְבֵי בָצִיר עִם עִנְבֵי עוֹלֵלוֹת. וְלֹא טֶבֶל שֶׁנִּטְבָּל מִדִּבְרֵיהֶן הוּא. אָמַר רִבִּי מָנָא קַיְימְתֵּיהּ בְּשֶׁמֶן זֵיתֵי מֵסִיק שֶׁנִּתְעָרֵב עִם שֶׁמֶן זֵיתֵי נִיקּוּף. אָמַר רִבִּי מָנָא לֹא שָׁנוּ אֶלָּא לְזָרַע הָא לוֹכַל פָּטוּר. רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן לֹא שַׁנְייָה בֵּין לְזָרַע בֵּין לוֹכַל חַייָב מִפְּנֵי שֶׁהוּא גוֹרְנָן. אָמַר רִבִּי חֲנִינָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַכְנִיסָן מִן הַשִּׁינִי לָעֶנִי וּמִן הָעֶנִי לַשִּׁינִי.

רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי יַנַּאי עֲרֵימָה שֶׁל בְּצָלִים שֶׁהִשְׁרִישָׁה שֶׁתּוֹלֶשׁ מֵהֶן בַּשַּׁבָּת פָּטוּר וְאֵינוֹ רוֹצֶה בְּהַשְׁרָשָׁתָן. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ מַאי אִיכְפְּלָה שַׁבָּת גַּבֵּי מַעְשְׂרוֹת. לֹא תַנִּינָן אֶלָּא אֵינוֹ חוֹשֶׁשׁ לֹא מִשּׁוּם כִּלְאַיִם וְלֹא מִשּׁוּם שְׁבִיעִית וְלֹא מִשּׁוּם מַעְשְׂרוֹת וְנִיטָּלִין בַּשַּׁבָּת. אָמַר רִבִּי זְעִירָא לְרִבִּי אַבָּהוּ חֲמִי מָה אָמַר. לֹא אָמַר אֶלָּא מַאי אִיכְפְּלָה שַׁבָּת גַּבֵּי מַעְשְׂרוֹת. הָא שְׁבִיעִית אִיכְפְּלָה שֶׁאִם הָיָה רוֹצֶה בְּהַשְׁרָשָׁתָן שֶׁהֵן אֲסוּרִין מִשּׁוּם סְפֵיחִין. וְאִם לָאו מוּתָּרִין מִשּׁוּם סְפֵיחִין. אָמַר רִבִּי מַייְשָׁא לְרִבִּי זְעִירָא וְדָא הִיא דְרוֹבָה אִילּוּ תַּנָּא בָּצֵל יָד יְחִידִי יְאוּת.

הִשְׁרִישׁוּ בַּקּוּפָּה הֲרֵי הֵן בְּחֶזְקָתָן לְמַעְשְׂרוֹת וְלִשְׁבִיעִית וְאִם הָיוּ טְמֵאִין לֹא עָלוּ מִידֵי טוּמְאָתָן. הִשְׁרִישׁוּ בַּעֲלִייָה הֲרֵי הֵן בְּחֶזְקָתָן לְמַעְשְׂרוֹת וְלִשְׁבִיעִית וְאִם הָיוּ טְמֵיאִין עָלוּ מִטּוּמְאָתָן. בְּחֶזְקָתָן וְאַתְּ אָמַר עָלוּ. רִבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רִבִּי לָא הַתּוֹרָה רִיבַּת בְּטָהֳרַת זְרָעִין מַה טַעֲמָא כִּי יִפּוֹל מִנִּבְלָתָם עַל כָּל זֶרַע זָרוּעַ אֲשֶׁר יִזָּרֵעַ טָהוֹר הוּא.

תַּנֵּי לֹא יִתְלוֹשׁ. עֵבֶר וְתָלַשׁ. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי חַייָב. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי מוּתָּר. מָאן דְּאָמַר אָסוּר מַתְנִיר. מָאן דְּאָמַר חַייָב פָּטוּר. נִיחָא דְּלָא צוֹרְכָה דְּלָא מוּתָּר. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר חַייָב.

הלכה ב

משנה: לֹא יִמְכּוֹר אָדָם אֶת פֵּירוֹתָיו מִשֶּׁבָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעְשְׂרוֹת לְמִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הַמַּעְשְׂרוֹת וְלֹא בַּשְּׁבִיעִית לְמִי שֶׁהוּא חָשׁוּד עַל הַשְּׁבִיעִית. וְאִם בִּיכְּרוּ נוֹטֵל אֶת הַבַּכּוּרוֹת וּמוֹכֵר אֶת הַשְּׁאָר. לֹא יִמְכּוֹר אָדָם אֶת תִּבְנוֹ וְאֶת גִּפְתּוֹ וְאֶת זוֹגְיוֹ לְמִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הַמַּעְשְׂרוֹת לְהוֹצִיא מֵהֶן מַשְׁקִין וְאִם הוֹצִיא חַייָב בְּמַעְשְׂרוֹת וּפָטוּר מִן הַתְּרוּמָה. שֶׁהַתּוֹרֵם בְּלִבּוֹ עַל הַקּוּטָּעִים וְעַל הַצְּדָדִין וְעַל מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הַתֶּבֶן. הַלּוֹקֵחַ שְׁדֵה יָרָק בְּסוּרְיָא אִם עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעְשְׂרוֹת חַייָב. וּמִשֶּׁבָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעְשְׂרוֹת פָּטוּר וְלוֹקֵט כְּדַרְכּוֹ וְהוֹלֵךְ. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַף יִשְׁכּוֹר פּוֹעֲלִים וִילַקֵּט. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל בַּמֶּה דְבָרִים אֲמוּרִים בִּזְמַן שֶׁקָּנָה קַרְקַע. אֲבָל בִּזְמַן שֶׁלֹּא קָנָה קַרְקַע אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹנַת הַמַּעְשְׂרוֹת פָּטוּר. רִבִּי אוֹמֵר אַף לְפִי חֶשְׁבּוֹן.

הלכה: כֵּינִי מַתְנִיתָא לֹא יִמְכּוֹר אָדָם אֶת שְׂדֵהוּ רִבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר מִפְּנֵי שֶׁהוּא אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי מָכַרְתִּי אֶת שֶׁלִּי צֵא וּתְבַע אֶת שֶׁלְּךָ. עָבַר וּמָכַר מְעַשֵּׂר וְאוֹכֵל וְאֵינוֹ מְעַשֵּׂר מַה שֶּׁהוּא מוֹכֵר וְאֵין אָנוּ אַחֲרֵיִין לְרַמָּיִין.

תַּנֵּי לֹא יִתְרוֹם. עָבַר וְתָרַם רִבִּי בְּרֶכְיָה אָמַר יָפֶה כוֹחוֹ. רִבִּי מָנָא אָמַר לֹא יָפֶה כוֹחוֹ. אוֹתָהּ הַתְּרוּמָה שֶׁהוּא מַפְרִישׁ טוֹבְלָהּ לְמַעֲשֵׂר.

רִבִּי חֲנִינָה חֲבֵרוֹן דְּרַבָּנִין בָּעֵי תֵּרֵם אֶחָד בְּשִׁשִּׁים שֶׁהוּא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים וְאֶחָד עַל הַקִּיטָּעִין וְעַל הַצְּדָדִין וְעַל מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הַתֵּבָן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי וְלֹא מַתְנִיתִין הִיא. שֶׁהַתּוֹרֵם בְּלִיבּוֹ עַל הַקִּיטָּעִין וְעַל הַצְּדָדִין וְעַל מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הַתֵּבָן. כְּלוּם צְרִיכָה אֶלָּא בְיָתֵר.

תַּנֵּי שָׂדֶה שֶׁהֲבִיאָה שְׁלִישׁ לִפְנֵי גוֹי וּלְקָחָהּ מִמֶּנּוּ יִשְׂרָאֵל רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר הַתּוֹסֶפֶת פָּטוּר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים הַתּוֹסֶפֶת חַיָּיב. רִבִּי אֲבִינָא עוּלָּא בְּרִבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר אַף חֲכָמִים לֹא חִייְבוּ בְתוֹסֶפֶת אֶלָּא לְשֶׁעָבָר שֶׁאִם הָיָה שֵׁינִי שֵׁינִי עָנִי עָנִי. תַּנֵּי רִבִּי יוֹנָתָן בֵּירִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מְנַיִין לִתְבוּאָה שֶׁהֲבִיאָה שְׁלִישׁ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה כּוֹנְסָהּ אוֹתָהּ בַּשְּׁבִיעִית. תַּלְמוּד לוֹמַר וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ בַּשְּׁבִיעִית. רִבִּי אֲבִינָא עוּלָּא בְּרִבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר אַתְיָא דְּרִבִּי יוֹנָתָן בֵּירִבִּי יוֹסֵי בְּשִׁיטַּת רִבִּי עֲקִיבָה רַבּוֹ. כְּמָה דְּרִבִּי עֲקִיבָה אָמַר שְׁלִישׁ הָרִאשׁוֹן אַף מְהַלֵּךְ. כֵּן רִבִּי יוֹנָתָן בֶּן יוֹסֵי אוֹמֵר אַחַר שְׁלִישׁ הָרִאשׁוֹן אַף מְהַלֵּךְ.

אָמַר רִבִּי זְעִירָא לְרִבִּי אֲבוּנָא תַּרְתֵּין מִילִּין אַתּוּן אָמְרִין וְאִינֵּין פְּלִיגִין הָדָא עַל הָדָא. הָכָא אַתּוּן מָרִין אַף חֲכָמִים לֹא חִייְבוּ בְתוֹסֶפֶת אֶלָּא לְשֶׁעָבָר שֶׁאִם הָיָה שֵׁינִי שֵׁינִי עָנִי עָנִי. וְהָכָא אַתּוּן מָרִין אַתְיָא דְּרִבִּי יוֹנָתָן בֵּירִבִּי יוֹסֵי בְּשִׁיטַּת רִבִּי עֲקִיבָה רַבּוֹ. אִי דְּאַתְיָא דְּרִבִּי יוֹנָתָן בֵּירִבִּי יוֹסֵי בְּשִׁיטַּת רִבִּי עֲקִיבָה רַבּוֹ. כְּמָה דְּרִבִּי עֲקִיבָה אָמַר אִסּוּר סְפִיחִים תּוֹרָה. כֵּן רִבִּי יוֹנָתָן בֵּירִבִּי יוֹסֵי אָמַר אִיסּוּר סְפִיחִים תּוֹרָה. הֲבִיאָה פָּחוֹת מִשְּׁלִישׁ לִפְנֵי שְׁבִיעִית נִכְנְסָה שְׁבִיעִית אֲסוּרָה מִשּׁוּם סְפִיחִין וְלֹא חָלָה עָלֶיהָ קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית. הֲבִיאָה פָּחוֹת מִשְּׁלִישׁ לִפְנֵי שְׁמִינִית וְנִכְנְסָה שְׁמִינִית מוּתֶּרֶת מִשּׁוּם סְפִיחִין וְחָלָה עָלֶיהָ קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית. רִבִּי יוֹחָנָן וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ תְּרֵיהוֹן מָרִין מוֹדִין חֲכָמִים לְרִבִּי עֲקִיבָה כְּסִדְרָן שֶׁל שְׁנִים שֶׁאִם הָיָה שֵׁינִי שֵׁינִי עָנִי עָנִי.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן הֶבְקֵר וְהַקְדֵּשׁ בְּסוּרְיָא מַחֲלוֹקֶת רִבִּי עֲקִיבָה וַחֲכָמִים. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ מוֹדֵי רִבִּי עֲקִיבָא לַחֲכָמִים בְּחָנָט וְהַשְׁרָשָׁה. זָרַע בְּחוֹרָבָה וְהֵבִיאָה שְׁלִישׁ וְסִיכֵּךְ עַל גַּבָּיו. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי עֲקִיבָה הַתּוֹסֶפֶת חַיָּיב. עַל דַּעְתֵּין דְּרַבָּנִין הַתּוֹסֶפֶת פָּטוּר. זָרַע בַּבַּיִת וְהֶעֱבִיר הַסְּכָךְ וְסִיכֵּךְ עַל גַּבָּיו. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי עֲקִיבָה הַתּוֹסֶפֶת פָּטוּר. עַל דַּעְתִּין דְּרַבָּנִין הַתּוֹסֶפֶת חַיָּיב.

וְאַף בְּחַלָּה כֵּן מַחֲלוֹקֶת רִבִּי עֲקִיבָה וַחֲכָמִים. מַה אַתְּ בָּעֵי מֵרִבִּי עֲקִיבָה דְּרִבִּי עֲקִיבָה אָמַר פֵּירוֹת חוּצָה לָאָרֶץ שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ חַיָּבִין בְּחַלָּה. אֵין יִסְבּוֹר רִבִּי עֲקִיבָה כְּרִבִּי לְיֵעֶזֶר יֵאוֹת אַתְּ מַקְשֵׁי.

רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה בָּעֵי קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָא זָרַע בְּעָצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב וְנָקַב. אָמַר לֵיהּ עַכְשָׁיו נָקַב. אָמַר רִבִּי אָבִין אַתְיָא דְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל בְּשִׁיטַּת רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְקִינּוֹ. דְּתַנִּינָן תַּמָּן יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ אָרִיסִין לְגוֹיִם בְּסוּרְיָא. רִבִּי לְיֵעֶזֶר מְחַייֵב פֵּירוֹתֵיהֶן לְמַעְשְׂרוֹת וּלְשְׁבִיעִית. וְרַבָּן גַּמְלִיאֵל פּוֹטֵר.

רִבִּי אוֹמֵר לְפִי חֶשְׁבּוֹן עַל רֹאשָׁהּ.

הלכה ג

משנה: הַמְתַמֵּד וְנָתַן מַיִם בְּמִידָּה וּמָצָא כְדֵי מִידָּתוֹ פָּטוּר. רִבִּי יְהוּדָה מְחַייֵב. מָצָא יוֹתֵר עַל מִידָּתוֹ מוֹצִיא עָלָיו מִמָּקוֹם אַחֵר לְפִי חֶשְׁבּוֹן. חוֹרְרֵי הַנְּמָלִים שֶׁלָּנוּ בְּצַד הָעֲרֵימָה מְחַייֶבֶת הֲרֵי אֵילּוּ חַייָבִין שֶׁיְּדוּעַ שֶׁמִּדְבָּר גָּמוּר הָיוּ גוֹרְרִים כָּל הַלַּיְלָה. שׁוּם בַּעַל בָּכִי וּבָצָל שֶׁל רִכְפָּא וּגְרִיסִין הַקְלִיקִים וַעֲדָשִׁים הַמִּצְרִיּוֹת. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר אַף הַקָּרִיקָם. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אַף הַקִּרטנִים פְּטוּרִין מִן הַמַּעְשְׂרוֹת וְנִלְקָחִים מִכָּל אָדָם בַּשְּׁבִיעִית. זֶרַע לוּף הָעִלְיוֹן זֶרַע כְּרִישִׁין זֶרַע בְּצָלִים זֶרַע לֶפֶת וּצְנוֹנוֹת וּשְׁאָר זֵירְעוֹנֵי גִינָּה שֶׁאֵינָן נֶאֱכָלִין פְּטוּרִין מִן הַמַּעְשְׂרוֹת וְנִלְקָחִין מִכָּל אָדָם בַּשְּׁבִיעִית שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֲבִיהֶן תְּרוּמָה הֲרֵי אֵילּוּ יֵאָכְלוּ.

הלכה: אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ זִימְנִין אָמַר לֵיהּ בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. זִימְנִין אָמַר לֵיהּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי חֲנִינָא. וְהוּא שֶׁהֶחֱמִיץ. תַּמָּן תַּנִּינָן הַתָּמֵד עַד שֶׁלֹּא הֶחֱמִיץ אֵינוֹ נִיקָּח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר וּפוֹסֵל אֶת הַמְּקָוֶה. מִשֶּׁהֶחֱמִיץ נִיקָּח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר וְאֵינוֹ פוֹסֵל אֶת הַמְּקָוֶה. מַתְנִיתִין דְּרִבִּי יוּדָה דְּתַנִּינָן תַּמָּן הַמְתַמֵּד וְנָתַן מַיִם בְּמִידָּה וּמָצָא כְדֵי מִידָּתוֹ פָּטוּר. רִבִּי יוּדָה מְחַייֵב. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ זִימְנִין אָמַר לֵיהּ בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. וְזִימְנִין אָמַר לֵיהּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי חֲנִינָה. וְהוּא שֶׁהֶחֱמִיץ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא שֶׁכֵּן אֲפִילּוּ מֵי מֶלַח נִיקָּחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר. מַהוּ מוֹצִיא מַעְשְׂרוֹת. הָא תְרוּמָה לֹא. שֶׁהַתּוֹרֵם בְּלִבּוֹ עַל הַקִּיטְעִין וְעַל הַצְּדָדִין וְעַל מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הַתֶּבֶן.

הַמְמָרֵחַ כְּרִיוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ. רִבִּי יוֹחָנָן וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר נִטְבָּל. וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר לֹא נִטְבָּל. מָתִיב רִבִּי יוֹחָנָן לְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ וְהָא תַנִּינָן וְכֵן נָשִׁים שֶׁנָּתְנוּ לְנַחְתּוֹם לַעֲשׂוֹת לָהֶן שְׁאוֹר אִם אֵין בְּשָׂל אַחַת מֵהֶן כְּשִׁיעוּר פְּטוּרָה מִן הַחַלָּה. וְאִם בְּשָׂל כּוּלָּהֶן כְּשִׁיעוּר. אָמַר לֵיהּ שֶׁכֵּן הָעוֹשֶׂה עִיסָּה עַל מְנָת לְחַלֵּק עִיסָּה פְּטוּרָה מִן הַחַלָּה. וְהָתַנִּינָן נַחְתּוֹם שֶׁעָשָׂה שְׁאוֹר לְחַלֵּק חַייָב בְּחַלָּה. אָמַר לוֹ לֹא תְתִיבֵינִי נַחְתּוֹם. נַחְתּוֹם לֹא בְדַעְתּוֹ הַדָּבָר תָּלוּי בְּדַעַת הַלְּקוּחוֹת הַדָּבָר תָּלוּי שֶׁמָּא יִמְצָא לְקוּחוֹת

וְיִטְבּוֹל מִיָּד. אָמַר לֵיהּ וְהָא תַּנֵּי חוֹרְרֵי נְמָלִים שֶׁלָּנוּ בְּצַד עֲרִימָה הַחַיֶּיבֶת הֲרֵי אֵילּוּ חַיָּיבִין. הָא בְצַד עֲרִימָה פְּטוּרָה פְּטוּרִין. אָמַר רִבִּי יוֹנָה אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רִיאוּשׁ. שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא אָמַר וְהֵן שֶׁגִּירְרוּ רָאשֵׁי שִׁיבֳּלִין.

מָתִיב רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ לְרִבִּי יוֹחָנָן וְהָתַנִּינָן הַקְּדִישָׁן עַד שֶׁלֹּא נִגְמְרוּ וּגְמָרָן הַגִּיזְבָּר וְאַחַר כָּךְ פְּדָיָין פְּטוּרִין. הֲרֵי גִּיזְבָּר כְּאַחֵר הוּא וְאַתְּ אָמַר מַה שֶׁעָשָׂה עָשׂוּי. אָמַר לֵיהּ תִּיפְתָּר כְּמָאן דְּאָמַר גִּזְבָּר כְּבַעֲלִין וּדְלֹא כְרִבִּי יוֹסֵי דְּרִבִּי יוֹסֵי אָמַר הוּא גִּיזְבָּר הוּא אַחֵר.

רִבִּי חֲנַנְיָה חֲבֵרוֹן דְּרַבָּנִין בָּעֵי וַאֲפִילּוּ יֵשׁ בְּכוּלְּהֶן כְּשִׁיעוּר יֵעָשֶׂה כְּדָבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ וְיֵהֵא פָּטוּר דְּאָמַר רִבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רִבִּי זְעִירָא [רִבִּי יוֹנָה רִבִּי זְעִירָא] בְּשֵׁם רִבִּי לְעָזָר אַף בְּמָה שֶׁבְּלָגִין לֹא נִטְבַּל מִפְּנֵי שֶׁהוּא עָתִיד לְהַחֲזִירוֹ בִּדְבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ.

אִי זֶהוּ שׁוּם בַּעַל בֵּיכִי כָּל שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא חוֹר אֶחָד מַקִּיף אֶת הָעֲמוּד. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל כָּל שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא קְלִיפָּה אַחַת. אִי זֶהוּ בָצָל שֶׁל רִכְפָּה כָּל שֶׁעוּקְצוֹ נִמְעָךְ לְתוֹכוֹ. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר כָּל שֶׁאֵין לוֹ אֵירֶס.

אֵילּוּ הֵן גְּרִיסִין הַקִּילְקִין אֵילּוּ הַמְּרוּבָּעִין. תַּנֵּי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר אֵין מְרוּבָּע מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. הָתִיב רִבִּי בְּרֶכְיָה וְהָתַנִּינָן גּוּפָהּ שֶׁל בַּהֶרֶת כְּגְרִיס הַקִּילְקִי מְרוּבָּע. אָמַר רִבִּי בִּיסְנָה כָּל גַּרְמָא אָמְרָה לֵית לֵיהּ מְרוּבָּע. וְלָמָּה תַּנִּינָן. דִּירְבָּעָנָה הִיא. וְהִיא נִגְעָה מָלֵא קִיטְרִין. וְהִיא אֲבִיבָא דְּפִילָא עָגוּל הוּא מִלְמַטָּן. אִית דְּבָעֵי מֵימַר לֹא אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֶלָּא בַּבְּרִיּוֹת. וְתַנֵּי כֵן מְרוּבָּע בְּאוֹכְלִין אֵין מְרוּבָּע בַּבְּרִיּוֹת.

אֵילּוּ הֵן עֲדָשִׁים הַמִּצְרִיּוֹת כָּל שֶׁגַּלְגַּלֵּיהֶן חַדִּין. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר כָּל שֶׁאֵין לָהֶן צְרוֹרוֹת. אֵילּוּ הֵן הַקְּרִיקֵס. כָּל שֶׁעוּקְצֵיהֶן מוּעָטִין וְהִלְקֵטֵיהֶן מְרוּבִּין. מַה דְמִי לְהּ אָמַר רִבִּי יוֹסֵי כְּגוֹן אִילֵּין קוֹנְיָיתָה.

רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי כַּרְכְּמִין מַהוּ שֶׁיְּהוּ מוּתָּרִין מִשּׁוּם סְפִיחִין. הָתִיב רִבִּי תַּנְחוּם בַּר יִרְמְיָה וְהָתַנִּינָן הֶחְשׁוּד עַל הַשְּׁבִיעִית אֵין לוֹקְחִין מֵהֶן פִּשְׁתָּן אֲפִילּוּ סָרוּק. וּפִשְׁתָּן לָאו קִיסְמִין הוּא. אָמַר רִבִּי חִינְנָא מִפְּנֵי זַרְעָהּ. רִבִּי מָנָא אָמַר אִם מִפְּנֵי זַרְעָהּ וְהָתַנִּינָן הֶחְשׁוּד לִהְיוֹת מוֹכֵר תְּרוּמָה לְחוּלִּין אֵין לוֹקְחִין מִמֶּנּוּ מַיִם וּמֶלַח. אִית לָךְ מֵימַר מַיִם וּמֶלַח מִפְּנֵי זַרְעוֹ לֹא מִשּׁוּם קֶנֶס. אַף הָכָא מִשּׁוּם קֶנֶס.

מָנַחֵם בַּר מַכְסִימָא אָחוֹי דְּיוֹנָתָן קַיְפָא בְּשֵׁם רִבִּי אַמִּי פִּשְׁתָּן נִלְקָחַת מִכָּל אָדָם בַּשְּׁבִיעִית. הָדָא דְתֵימַר בְּשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם חָשׁוּד הוּא אִם אֵינוֹ חָשׁוּד. הָא דָבָר בָּרִיא שֶׁהוּא חָשׁוּד אָסוּר. זוּנָא קְרִיבֵיהּ דְּרִבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא בְּשֵׁם רִבִּי אַבָּהוּ. בִּיקְיָיא נִלְקָחַת מִכָּל אָדָם בַּשְּׁבִיעִית. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מַתְנִיתִין אָמְרָה כֵן זֶרַע לוּף הָעֶלְיוֹן זֶרַע כִּרְישִׁין זֶרַע בְּצָלִין זֶרַע לֶפֶת וּצְנוֹנוֹת וּשְׁאַר זֵירְעוֹנֵי גִינָּה שֶׁאֵינָן נֶאֱכָלִין. וְתַנֵּי עֲלָהּ זֶרַע אִסְטִיס וְזֶרַע קוֹצָה וְזֶרַע בִּיקְיָא הָא בִיקְיָא

עַצְמָהּ לֹא. דִּילְמָא דְּלָא אִיתְאֲמַרַת אֶלָּא בְּשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם חָשׁוּד הוּא אִם אֵינוֹ חָשׁוּד. הָא דָבָר בָּרִיא שֶׁהוּא חָשׁוּד אָסוּר.

כֵּינִי מַתְנִיתָא זֶרַע הַסִּילִיּוֹן שֶׁל לוּף. חָדָא אִיתָא הֲוָה לָהּ יַרְבּוּזִין דִּתְרוּמָה גַּו כִּפְתָּהּ נָפְלוּ לְגִינָתָא וְצָמְחוּן. אָתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן וְשָׁרָא. אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִייָה בַּר וָוא וְלֹא מַתְנִיתָא הִיא שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֲבִיהֶן תְּרוּמָה הֲרֵי אֵילּוּ יֵאָכְלוּ. אָמַר לֵיהּ בַּבְלַיָּיא מִן דְּגָלְיַית לָךְ חַסְפָּא אַשְׁכַּחַת מַרְגָּנִיתָא אַתְּ אָמַר וְלָאו מַתְנִיתָא הִיא.